

DISSERTATIO QUINTA.

DE PRÆLATIS EPISCOPO INFERIORIBUS, VEL EPISCOPALEM, VEL QUASI EPISCOPALEM JURISDICTIONEM NACTIS.

CAPUT I.

De Vicariis Episcoporum.

Huc referendus est titulus 28. libr. 1.

Episcopalem ipsam jurisdictionem exercent Episcoporum Vicarii, a quibus propterea non ad Episcopos, sed ad superiores Episcoporum appellatio fieri debet, cap. 3. de appellation. in 6., cap. 2. de consuetudine in 6.. Horum origo, si officium spectemus, est antiquissima; ab ipsis enim primis Ecclesiæ sæculis Episcopi negotiorum copia pressi aliorum opera utebantur, quos, si temporalia Ecclesiæ negotia administrarent, Œconomos, Vice-dominos, vel Majores domus nominabant, can. 2. dist. 89., can. 21. & 22. caus. 16. quæst. 7., can. 3. caus. 9. quæst. 3., si vero causas ecclesiasticas in jure dirimerent, præsertim post Novellam Justiniani 123., Defensores, vel Missos dicebant, can. 20. caus. 16. quæst. 1., cap. 2. de Regular., cap. 1. de frigid. & malefic.. Postquam vero in Ecclesiis Cathedralibus certæ dignitates institutæ fuerunt, iis adnexum fuit Vicariatus Episcopalis officium, præsertim Archipresbyteris, & Archidiaconis, quorum priores in spiritualibus, posteriores in temporalibus Ecclesiæ juribus Episcopus adjuvabant, cap. 1. & passim de offic. Archipresbyt., cap. 1., & toto titulo de officio Archidiacon., juncto canone 1. dist. 25.. Forte etiam hodie

hæc Archipresbyterorum, & Archidiaconorum officia exercerentur, nisi qui in his dignitatibus constituti essent, Episcopalem jurisdictionem ad se transferre, quasi jure proprio, conati fuissent; cum enim veluti ordinarii haberi cœpissent, quorum jurisdictio mortuo Episcopo non exspirabat, & a quibus non ad Superiorem Episcopi, sed ad Episcopum appellabatur, cap. 3. §. 1. de appellation. in 6., grave Episcopis eisdem videri cœpit, quasi non aliis delegata, sed in alios translata sua jurisdictio videretur. Hinc ipsi adamaverunt, certas constituere lubitu suo personas, quas etiam lubitu removerent, quibus insuper quam vellent, jurisdictionem mandarent, quam præterea vellent, denegarent, atque istas Vicarios, seu Procuratores generales appellaverunt, cap. 9. de Procurator., aliquando etiam Officiales, cap. 2. & 3. de offic. Vicar. in 6., quamquam proprie Officiales dici obtinuerit, qui contentiosam, Vicarios, qui voluntariam jurisdictionem exercerent; quod discrimen adhuc hodie servatur in iis diocesisibus, in quibus discreta Vicariorum, & Officialium munera deprehenduntur.

Itaque hodie Vicarios generales eos dicimus, quibus generaliter data facultas ab Episcopis est administrandi sive in spiri-

tualibus, sive in temporalibus Ecclesie causis jurisdictionem. Qui disputat, an Vicariorum jurisdictione ordinaria dicenda sit, an delegata, mihi videntur de vocabulis litem inferre, quando alias in rem, in causam, inque effectus omnes consentiunt. Utraque disputantium pars unum, idemque consistorium, sive forum & Vicario, & Episcopo asserit, dicto cap. 2. de consuetud. in 6., dicto cap. 3. de appellat. in 6., unde a Vicario ad Episcopum appellatio denegetur, contra quam olim in institutis Archidiaconis vigeret, dicto cap. 3. §. 1.. Utraque pars admittit, mortuo Episcopo, aut quomodocumque extincta Episcopali jurisdictione, Vicarii quoque potestatem extingui, cap. 20. de offic. & pot. jud. deleg., qui sane sunt jurisdictionis delegatæ characteres. Quoniam igitur disputatio spectavit, nisi ad subtilius investigandum, an a lege, an ab homine Vicariorum jurisdictione derivet? Qui Vicarium delegatum dicunt, ab homine, id est, ab Episcopo, derivatam jurisdictionem fatentur; qui ordinariam dicunt, non inficiantur, Vicarium ab Episcopo designari, sed Episcopi partes in una designatione concludunt, qua secuta, vi, & potestate legis jurisdictione transferatur. Sunt isti meo iudicio lusus verborum, quorum si velimus intimum sensum exprimere, nihil aliud concludetur, quam, ubi Episcopus Vicarium constituat, hanc constitutionem lege probari, qua in propositione universos consentientes invenies. Utilius est inquirere, an Episcopus cogatur ad constituendum Vicarium generalem, ita ut, si non constituat, possit a superiore coerceri, immo & si contumax Episcopus sit, possit superior Vicarium ipse constituere. Nullibi in jure hæc obligatio Episcopis imposita deprehenditur; quod enim legimus in can. 2. dist. 89., de rerum temporalium Œconomis, non de Vicario intelligendum est; Œconomus autem ab Episcopis ex canone 27. Concilii Chalcedonensis necessario constituendus erat, ne res Ecclesie temporales sine teste ab Episcopis administratæ Episco-

pum ipsum in quamdam perfidie suspicionem inducerent. Additur, Gregorii Magni mandatum extra ordinem datum fuisse, nec facile protrahendum ad constituendam regulam generalem: videlicet voluit ibidem sanctus Pontifex cohibere ea singulari providentia Paschasium Episcopum Neapolitanum, propterea quod ipse esset maxime deses in exercendo munere Episcopali, uti liquet in conspectu canonis 1. dist. 84.. Insuper de rerum temporalium Œconomis conceptus est canon 3. caus. 9. quæst. 7., perperam a nonnullis Interpretibus traductus ad Vicarios generales. Illi, quibus contrarium placet, tradere solent, Episcopum ecclesiasticis negotiis valde gravari, proindeque Vicarium constituere sibi debere, ut par omnibus esse possit. Quid inde? Non id regulam figet, sed potius regulæ exceptionem, ut concludatur, tum demum Episcopum ad constituendum Vicarium teneri, quando per se gerere omnia nequeat, idque in vim non singularis præcepti, & obligationis, sed in vim obligationis generalis, qua tenetur Episcopus, ut rectæ dioceseos administrationi utiliter consulat, cap. 14. & 15. de off. jud. ordin.. Ex eo vero, quod constitutio Vicarii in facultate Episcopi sit, deducitur, & plures Vicarios sibi constituere Episcopum posse, ubi præsertim diocesis late extenditur, aut ubi varii sunt in diocesi populi diversis ritibus utentes, dicto cap. 14. de officio judicis ordinarii, cap. 7. eodem titulo in 6..

Qui in Vicarium generalem eligendus est, debet primus esse clericus, videlicet prima saltem tonsura initiatus, can. 22. caus. 16. quæst. 7., cap. 2. de judiciis, quamquam vulgo traditur, laicum posse esse Episcopi, vel ejus Vicarii adsessorem, quasi adsector non proprie jurisdictionem explicet, sed jurisdictionem exercenti consilium, opemque supeditet, eodem modo, quo laicus arbiter rite constituitur in iis causis, quæ abs iudice Ecclesiastico dirimi debent, cap. 9. de arbitris. Secundo Vicarius esse debet

non minor annis vigintiquinque, cap. 7. vers. *inferiora* de electione, juncta Clementina 1. de officio Vicarii. Tertio esse debet aut doctor, aut prolyta in jure Canonico: quamquam enim magistris in sacra Theologia arbitrorum officio fungi concedatur in ecclesiasticis causis, sunt tamen causæ quædam, veluti matrimoniales, criminales, & liberales, quæ vero dirimi iudicio, non arbitrio debent; alias autem vel iudicii capaces non sunt, nisi qui saltem prolytæ in jure sunt renuntiati, cap. 9. in fine de in integrum restitut.. Addatur constitutio Clementis VIII. 60. §. 19.. Quod si hac qualitate præditum Episcopus commode non inveniatur, poterit alias, quoad melius fieri possit, ad munus illud obeundum idoneum designare, dummodo ita designato detur jurisperitus adessor. Atque hoc incasu nec denegandum Episcopo est, Regularem, aut Monachum constituere, dummodo Prælati regularis consensus accedat, argumento canonis 2. dist. 58., can. 20. caus. 16. quæst. 1. nisi agatur de mendicantibus ob singularem Clementis V. constitutionem in Clement. unica de Regularibus. Præterea ad evadendam quamcumque suspicionem receptum est, non decere Episcopum eligere Vicarium aut fratrem, aut nepotem suum, aut patrualem vel quemquam arctissima sanguinis necessitudine sibi conjunctum, uti tradit Peregrinus in praxi Vicariorum parte 1. monitoriorum generalium monitorio 1. num. 6.. Item clerici conjugati, quod privilegiis clericalibus minime gaudeant, in Vicarios adsumi nequeunt, quemadmodum nec Monachi, quorum natalia iusta, legitimaque non sunt, etsi certos ad fines tanquam legitimi post monasticam professionem haberi possint, cap. 1. de filiis Presbyter., juncto cap. 1. eod. tit. in 6.. Ex aliena diœcesi Vicarium advocandum esse voluit S. Carolus Mediolanensis, ne facile conjunctorum necessitudine originarius corrumperetur. Hæc vero fuit singularis Mediolanensis Ecclesiæ disciplina, quæ non alibi recepta est, ex

eo etiam, quod originarii in diœcesis, vel Provinciæ suæ moribus magis edocti præsumuntur. Insuper tradunt, non posse in Vicarium adsumi Pœnitentiarium Cathedralis Ecclesiæ, ne suspicio subortatur, futurum, ut is scientia Confessionis in dirimendis præsertim criminalibus causis utatur; eademque fere ratione solent ab eodem officio excludi Parochi, præsertim etiam, quod isti a Parochiali officio non sint distrahendi. Cæterum istæ traditiones, quoniam non expresse canonum decretis confirmantur, sed sola Pragmaticorum auctoritate prodierint, suas habent probabiles exemptiones, quæ aut singularibus eligendæ Personæ meritis, aut gravi Ecclesiæ utilitati, vel necessitati innituntur. Denique opus non est adijcere, Vicarios generales, præter scientiam eximiam, cæteris qualitatibus præstare oportere, quæ virum prudentem, ac gravem moribus, ac vita integerrimum faciunt; sunt enim istæ qualitates Vicariatus officio velut ingenitæ, ac sine quibus illud recte administrari vix posset.

Vicariorum generalium potestatem a literis Vicariatus metimur, ut tanta illis competat, quanta literis continetur. Porro sicuti literis duobus saltem testibus firmatis Vicarius constituitur, ita exhibitione literarum, præsertim coram Capitulo Cathedralis Ecclesiæ facta, earumdemque relatione in acta Curia Vicariatus possessio capitur. Quoniam vero generalis esse solet Vicariorum constituentium formula, cum ex. gr. scribit Episcopus, se generalem constituere Vicarium, eam jurisdictionem mandando, quæ Vicariis generalibus competit ex usu recepto Curiarum, aperitur disputationi locus, an generale mandatum ad omnes, & singulas, ad unam usque, jurisdictionis Episcopalis species extendatur. Equidem definivit Bonifacius VIII. in cap. 2. & 2. de offic. Vicar. in 6., in ea generali concessione non ea etiam contineri, quæ graviora sunt, utpote quæ non facile concessa ab Episcopis præsumuntur, quod Bonifacius derivavit ex doctrina veterum

Jureconsultorum, qui tradiderunt, Procuratorem generaliter constitutum certa non posse negotia graviora gerere, nisi speciale ad ea mandatum accesserit, l. 60. ff. de Procurator., & l. 7. §. 1. quib. mod. pign. vel hypoth. solv.. Sed hic iterum nova disputatio emergit, quænam illa sint, quæ tanquam graviora negotia censentur. Anceps profecto esset definitio, si ex libero uniuscujusque judicio penderet, cum grave negotium alicui videri posset & reservatum, quod alteri minus grave, proptereaque non reservatum videretur. Quid ergo? Ego puto, standum esse æque & juri scripto, & generalibus Interpretum placitis, quæ mores Ecclesiarum firmaverunt. Etenim cum interpretatio literarum Episcopaliū tota consistat in voluntate Episcoporum mandantium investiganda, præsumitur, Episcopos eam mandavisse generali mandato, quam aut mandatam jus scriptum declaraverit, aut Pragmatici mandatam tradiderint, eamque reservavisse, quam reservatam & jus sanxerit, & Pragmatici communi suffragio dixerint. In primis enim si jus scriptum certam declaraverit potestatem generali mandato non contineri, veluti graviolem, ad idem jus scriptum censetur Episcopus mandatum suum exegisse, cum acta quæcumque interpretationem sumant ex generalis juris scripti disciplina, ad quam agentes respicere præsumuntur in iis omnibus, in quibus expresse abs jure scripto non recesserunt. Deinde si Pragmatici communi suffragio tradiderunt, certum negotium ex gravioribus esse, proptereaque generali mandato non contineri, non dicam, ipsos habere juris auctoritatem, neque enim tantus honor dandus est iis, quos non omnibus eximia juris scientia pollere compertum est; sed dicam, testimonium ipsos ferre receptorum in Curis consuetudinum, ad quas Episcopi exegisse sua mandata facile præsumuntur, nisi contrarium expresse dixerint; nemo autem ignorat, quantum valeant mores provinciarum ad interpretandam dubiam volunta-

tem eorum, qui in eisdem provinciis degunt. Atque in his, ac similibus speciebus verum est, quod ait Jureconsultus, errorem jus facere, in l. 3. in fine ff. de suppellectile legata. Finge enim vero erravisse Pragmaticos, certumque negotium inter gravia, & reservata retulisse, quod tamen revera grave non sit. Statim ac tamen consuetudo induxit, ut vulgo inter gravia recenseretur, ac reservaretur, non sane censebitur mandato generali contineri, quia deest voluntas mandantis a vulgari consuetudine modum, & interpretationem accipiens. Itaque ad hanc diluendam quæstionem recensenda sunt, quæ sive jure scripto, sive ex Pragmaticorum traditionibus graviora, & propterea reservata censentur. Hujusmodi in primis est potestas ordinis Episcopalis; etiam in eo casu, quo constitutus Vicarius ordine esset Episcopali insignitus. Deinde ex iis, quæ ad jurisdictionem pertinent, reservata censetur potestas conferendi beneficia, beneficiarios removendi, corrigendi, puniendive clericos, aut in eos inquirendi, dicto cap. 1. & 2. de offic. Vicar. in 6., potestas alienandi res ecclesiasticas, immutandi beneficiorum status, ex. gr. beneficium in Vicariam perpetuam erigendi, item admittendi resignationes beneficiorum, aut illorum permutationes, beneficia, vel Ecclesias uniendi, vel dividendi, Coadjutores idoneis Rectoribus Ecclesiarum deputandi, beneficia, vel Ecclesias supprimendi, juripatronatus Ecclesias, vel beneficia subjiciendi, donationi jurispatronatus auctoritatem interponendi, aut reservandi juspatronatus in erectione Ecclesiarum, seu beneficiorum; item novas Parochias erigendi, pensionibus beneficarios gravandi, Œconomum vacanti Ecclesiæ constituendi, novum beneficium, aut Ecclesiam erigendi, de una in aliam Ecclesiam Beneficium transferendi, præsentandi ad beneficia, ad quæ Episcopus speciali quodam jure præsentat, publicas pœnitentias imponendi, publice reconciliandi pœnitentes, inquirendi de cri-

mine hæreseos explorandi voluntatem puellarum causa religiosæ professionis, interponendi auctoritatem erectionibus Monasteriorum, conferendi indulgentias dimissorias, seu commendatitias literas clericis ad suscipiendos ordines a non diocesano Episcopo concedendi, alium Vicarium substituendi ad longum tempus, nisi agatur de singulari certæ causæ diremptione, visitandi Ecclesias, Synodum diocesanam convocandi, exequendi, vel commutandi ultimas voluntates, dispensandi ab irregularitatibus ex delicto occulto provenientius, restituendi in integrum, argumento l. 25. §. 1. ff. de minoribus, cognoscendi ea, in quibus Episcopus fuerit specialiter delegatus, cognoscendi causas feudales, impertienti auctoritatem exemplaribus, ut eandem vim habeant in foro, quam archetypus, cap. ult. de fide instrument., absolventi a casibus Episcopo reservatis, cap. 2. de pœnit. & remiss. in 6., imponendi, exigendive charitativum subsidium, aut Synodaticum, ac denique ea peragendi, quæ dispensationem a generalibus juris regulis spectant. Hæc omnia tum demum agere Vicarius generalis poterit, cum mandatum habuerit speciale; adeo ut si aliqua nominatim ab Episcopo concedantur, non exinde tacite concessa etiam cætera intelligantur, ne causa quidem similitudinis. Hinc ex. gr. qui expresse facultatem obtinuerit instituendi clericos in beneficiis, præsentare non poterit clericum, quo casu ad Episcopum singulari jure præsentatio pertineat. Quid vero, si Episcopus in generali concessione potestatis, *liberam*, se conferre potestatem profiteatur, aut generaliter eas omnes facultates, quæ speciale mandatum requirunt? Ubi *libera* potestas concessa fuerit, ego non puto, ex eo potestatem ad eas species extendi, quæ singulare mandatum desiderant, cum idem effectus sit concessæ administrationis generalis, ac liberæ, l. 58. & 59. ff. de procuratorib., juncta l. 87. de solution. & l. 18. §. ult. ff. de pignorat. actione, & revera vocabulum

liberæ vi suæ igenitæ significationis non significat extensionem potestatis ad plures potestatum species, sed potius facultatis concessionem pro arbitrio exercendæ, ita ut Vicarius agere in casibus permissis possit, etiam Episcopo irrequisito. Neque his obstat capitulum 4. in fine de procurat. in 6. ibi: *Procurator quoque absque speciali mandato juramentum deferre, transigere, vel pacisci non potest, nisi ei bonorum, vel causæ administratio libere* (legunt alii, *libera*) *sit concessa*. Siquidem verba ista eam recipere debent interpretationem, quæ præcedentibus congruat, nimirum valere id in ea specie, qua adeo lata fuerit formula mandatis, ut etiam ad specialia protrahatur, quemadmodum modo dicendum erit. Nimirum si Episcopus Vicarium constituens (& en alterius propositæ quæstionis diremptionem) facultatem generaliter dederit etiam faciendi, quæ speciale mandatum requirunt, tum demum voluit Bonifacius VIII. in dicto cap. 4. extendi ad speciales causas, cum plures designatæ fuerint, quasi exempla, a quibus ad similia voluntas Episcopi extendatur, Clement. 2. de procurator.. Cæterum etiam in proposita specie ab ordinariis negotiis ad extraordinaria non erit porrigendum mandatum; hinc ex. gr. si Vicario Episcopus expresse committat beneficiorum collationem, non exinde Vicarius conferre poterit beneficia, quæ ex devolutione ad Episcopi pertinent collationem, nisi & id specialiter exprimatur.

Vicarii jurisdictio tota ab jurisditione Episcopi pendet, cujus rei argumentum est, quod Vicarius ab Episcopo salarium petat, cap. 15. de offic. judic. ordinar., cap. 6. eod. tit. in 6.. Gravius argumentum ex eo deducitur, quod iis omnibus modis, quibus Episcopi jurisdictio deficiat, nimirum ejus morte, renuntiatione, translatione, ingressu in religionem, captivitate, excommunicatione, suspensione, interdicto, eisdem ipso jure Vicarii jurisdictio exspiret; neque enim mihi placere potest illorum opinio,

qui putant, jurisdictionem Vicarii, etiam mortuo ex. gr. Episcopo, perdurare, quousque a Capitulo alius constituatur; immo & id adeo verum est, ut Vicarius neque cœpta negotia, neque lites jam contestatas absolvere, ac dirimere possit, Clementina ultima de procurator., quamquam aliud observetur in iudiciis ab Apostolica Sede delegatis, cap. 19. & 20. de offic. & potest. jud. deleg., quia delegatio Apostolica personæ cohæret; at causarum cognitio Vicario concessa, non personæ, sed officio datur. Revocatione quoque ab Episcopo facta, cessat Vicarii jurisdictio, sive expressa revocatio sit, sive tacita. Qua in re quæri solet, an per alterius Vicarii constitutionem tacite revocatus censeatur, qui primum fuerat constitutus. Sane, quamquam si eodem tempore constituentur duo Vicarii, uterque Vicarius revera sit argumento capituli 14. de procurator., l. 46. in fine, & l. 47. ff. eod. tit., quemadmodum & si diverso quidem tempore constituentur, sed sub diversis nominibus, vel diversis causis uni, alterique mandatis, uterque Vicarius habeatur; si tamen diversis temporibus ex longo præsertim intervallo, eisdem datis nominibus, ac titulis secundi Vicarii designatio fiat, præsumptio suboritur, voluisse Episcopum dejicere Vicarium antea constitutum, quando secundi constituti Vicarii certior ipse reddatur, quæ præsumptio locum haberet, ubi voluntas Episcopi prorsus dubia esset; atque his principiis accommodari facile potest seu capitulum 14. de procuratoribus, seu lex 31. §. 2. ff. eod. tit.. Cæterum ad eruendam Episcopi voluntatem, a qua hujus quæstionis tota definitio pendet, puto inquirendum esse in causam, cur ad alterius Vicarii constitutionem Episcopus devenerit? Nam si ex. gr. ideo deveniret, ut facilius per alterum plura, quæ imminent agenda, negotia dirimantur, confirmatam potius censeo potestatem primi Vicarii, quam eidem fuerit derogatum.

Pertinent hæc universa ad Vicarios

generales. Quædam adhuc subjicienda sunt de Vicariis Episcoporum, qui foranei nominantur, cap. 1. de officio Ordinarii in 6., Clement. 2. de rescriptis. Constituantur autem in certa dioceseos parte, causa non generalis administrandæ Episcopalis jurisdictionis, sed adjuvandi Episcopi in minoribus causis, levioribusque negotiis, qui proinde non in dignitate, sed potius in officio constituti dicuntur; quamobrem juxta capitulum 11. de rescriptis in 6. olim delegari non poterant ad dirimendas auctoritate Sedis Apostolicæ controversias, dicta Clementina 2.. Solet in civilibus clericorum negotiis ab Episcopis mandari eisdem, ut usque ad certam summam sex ducatis regulariter non majorem judicent; in criminalibus autem ut acta conficiant, non tamen pronuntient sententiam, sed acta confecta ad instruendam causam ad Episcopum referant. Hinc ab illis, cum non unum auditorium cum Episcopo faciant, ad Episcopum, vel ejus Vicarium generalem appellatio admittitur, cap. 3. de appellation. in 6. §. 1.. Horum originem Thomassinus in parte 1. libr. 2. cap. 6. n. 3., de vetere, & nova Ecclesiæ disciplina retulit ad statuta S. Caroli Mediolanensis. Verum communi Eruditorum iudicio gravissime erravit Vir cæteroqui doctissimus, quando constat tum apud Bonifacium VIII. in dicto cap. 1. de offic. Ordin. in 6., tum apud Clementem V. in dicta Clementina 2. de rescriptis, expressam fieri Vicariorum Foraneorum mentionem. Ego puto, horum Vicariorum officium primo olim institutum fuisse in persona Chorepiscoporum; quorum antiquissima mentio est in Conciliis Neocæsariensi, Nicæno I., & Chalcedonensi. Id ut perspicue explicetur, non sunt confundendi Chorepiscopi cum Chorepiscopis, horum enim duo genera variis Ecclesiæ temporibus prodierunt, quorum alii laudabiliter instituti prioribus Ecclesiæ sæculis fuerunt; alii non nisi ex morum corruptela sequiore ætate, quorum propterea officium detestari pri-

num a viris prudentibus debuit, deinde ecclesiastica auctoritate deleri. Primum genus Chorepiscoporum, de quo mentio fit in Concilio Antiocheno anni 341., in Concilio Neocæsariensi, quod Nicæno I. vetustius est, & in Concilio Chalcedonensi can. 2., invaluit primis Ecclesiæ sæculis, quando Episcopi in Ecclesia Cathedrali, seu civitate sacra ministeria obeuntes, mittebant Sacerdotes in vicos, & pagos vice Episcopi administraturos res sacras christianas rure degentibus, unde Chorepiscoporum derivatum est nomen, quasi illi essent Episcopi ruris, atque villarum, & commode Parochis ferre universis recentioris ætatis æquiparantur. Hinc in canone 10. laudati Antiocheni Concilii legimus: *qui in vicis, vel possessionibus Chorepiscopi nominantur*. Quis porro horum Chorepiscoporum institutionem reprehendat, immo non laudet, quicumque non est reprehensurus, sed laudaturus & Parochorum, & Parochiarum Chorepiscoporum officiis similes institutiones? Alterum genus Chorepiscoporum invaluit sequiore Ecclesiæ ætate, qua cum Episcopi locupletiores facti fuissent, & parum sollicitos sese exhiberent de rerum sacrarum ministerio etiam in Ecclesia Cathedrali, atque ut impensius quieti vacarent, immo & deliciis & Episcopalibus commodis fruerentur, Chorepiscopos constituerunt civitates, improprie dato eo nomine, & non nisi ad exemplum rusticanorum Chorepiscoporum, eos scilicet, ad quos civitatis, & Ecclesiæ præsertim Cathedralis cura, & administratio in spiritualibus pertineret, ut dum Chorepiscopus verbi divini præco esset desertissimus, vigilanterque ecclesiasticæ utilitati deserviret, Episcopus ipse otiosam vitam, delicatamque traduceret. Hinc legimus in capitulari Caroli Magni anni 799. cap. 1., seu cap. 121. libr. 6. Capitularium Baluzianæ editionis de Chorepiscopis, *a suis quietibus, & delectationibus inherentibus facti sunt*. Quis horum Chorepiscoporum institutiones, & officia ex abusu Episcoporum inducta

probavisse? quæ longe sane diversa erant ab officiis veterum; ubi enim Chorepiscopi veteres, ob pagorum, vicorumque utilitatem constituti fuerant, ut Episcopus impensius Cathedrali Ecclesiæ, & Civitati prospiceret, hi potius ideo eligi cœperunt, ut Episcopo in indigno penitus otio marcescerent. De his mentio fit in can. 5. dist. 68, perperam Damaso Papæ tributo, ac verius tribuendo auctori illorum sæculorum, quibus secundum hoc Chorepiscoporum genus invecutum est. Ad hæc Chorepiscoporum discrimina si solerter animadvertissent Viri cæteroquin eruditi, non adeo laborarent in definienda controversia, num Chorepiscopi Episcopatus essent ordine insigniti, aut tantum in Presbyteratus ordine constituti, veterum enim monumenta modo Chorepiscopos exhibent Episcopatu insignitos, modo tantum Sacerdotio initiatos, sive de Chorepiscopis primi, sive de Chorepiscopis secundi generis agatur. Ubi sermo sit de Chorepiscopis primi generis, distinguenda sunt tempora, quæ præcesserunt Sardicense Concilium, aut Sardicensium canonum receptionem, & usum; a temporibus, quæ subsequuta fuerunt Sardicense Concilium, & hujus Concilii canonum disciplinam plane salutarem. Ante Sardicense Concilium Episcopo Diocæsani sine discrimine in vicos, ac pagos mittebant Chorepiscopos, modo Episcopatus ordine insignitos, modo tantum Presbyteros ordinatos, ratione habita modo necessitatis, vel utilitatis rustici populi, cui melius aliquando ordinati Episcopi prospexissent, aliquando satis erat Presbyteros præfici; modo ratione habita illius, qui mittendus erat in vicos, & pagos; si enim forte Episcopus quidam e sua diocesi ejectus se in alienam diocesim recepisset, ibidem ecclesiasticis muneribus de Diocæsani consensu functurus, mittebatur iste a Diocæsano in villas, & pagos, concessa facultate exercendi ordinem Episcopalem, dummodo non libere ea facultate uteretur, sed juxta modum sibi a Diocæsano præ-

titutum, quo pertinent verba illa canonis 10. Antiocheni: *Qui in vicis, vel possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi consecrati sunt; tamen sanctæ Synodo placuit, ut modum proprium recognoscant &c.* Aliud obtinere debuit post Sardicense Concilium, & in iis locis, in quibus recepti fuerunt Canones Sardicenses; postquam enim in canone 6. hujus Synodi cautum est, ut non nisi in civitatibus Episcopi constituerentur, in pagos, & villas mittebantur Presbyteri, aut si forte mittendus esset Episcopus a sua diocesi Barbarorum, aut gentium vi expulsus, ita mittebatur, ut ab Episcopali ordine exercendo abstineret, quo pertinet sententia Leonis Magni in can. 4. dist. 68.. Ubi vero sermo sit de Corepiscopis secundi generis, quoniam isti in civitatibus constituti cœperunt pro lubitu oscitantium quorundam Episcoporum, nihil tale jubentibus, aut patientibus sanctionibus canonum, pro lubitu etiam Episcoporum modo in Episcopos ordinabantur, modo sine Episcopali ordinatione eligebantur, prout Episcopi iidem sua interesse censebant. Siquidem quicumque omnino vacare ab Episcopalibus functionibus volebant, Chorepiscopos ita electos etiam Episcopos ordinabant, a quibus inde ordinarentur clerici, Sacramentum Confirmationis administraretur, & similia obirentur officia Episcopali ordini reservata. Quicumque vero munera Episcopalis ordinis obire voluissent, in reliquis officiis curam mandare Chorepiscopis, parum solliciti erant, ut Chorepiscopi sui Episcopali ordini insignerentur, contenti eos esse in Presbyteratus ordine constitutos. Itaque post quintum Ecclesiæ sæculum cessavit in vicis, & pagis Chorepiscoporum nomen in Ecclesia Occidentali, & retentum fuit illorum officium penes Parochos; accessit etiam, ut inter Parochos constituerentur Archipresbyteri, ideo dicti Archipresbyteri ruris, ad quos plurium Parochiarum regimen pertineret, suscepta sollicitudine penes

eosdem Archipresbyteros, qua ipsi, si quod in finitimis Parochis emergeret, de eo Episcopum redderent certiolem. Octavo, & nono Ecclesiæ sæculo cœperunt, ut diximus, institui Chorepiscopi Civitatenses in Ecclesia Occidentali, ad quos universa Episcoporum cura transferebatur. Hinc autem gravissimæ subortæ sunt controversiæ, diversæ excitatæ sunt sectæ, ut utatur verbis Rhabani Mauri in libro de Chorepiscopis, *invidiæ, iræ, rixæ, æmulationes, dissensiones, contentiones.* Quicumque enim lugebant talem, tantamque Episcoporum incuriam, atque oscitantiam, novam hanc recentium Chorepiscoporum disciplinam, tanquam teterimam Ecclesiarum omnium luem, detestabantur. Qui e contrario Episcoporum quieti favebant, ea, quæ in honorem veterum Chorepiscoporum ab antiquissimis Conciliis constituta fuerant, his posterioris ætatis Chorepiscopis sine discrimine accommodabant, quasi Chorepiscopi istius generis jamdiu apud vetustos Patres probatissimi viderentur. Hæc dira contentio gravissimos utrimque habuit, & strenuos defensores, aliis de Episcopali cura sollicitis, atque ideo vicariam Chorepiscoporum operam improbantibus, aliis contra conantibus, ut Chorepiscoporum officia sustinerent, veritis, ne si improbavissent, damnare viderentur canones veterum, quibus Chorepiscoporum dignitas honesta prædicabatur. Eo devenit controversia, ut ob Ecclesiarum tranquillitatem ad Summum Pontificem dirimenda deferretur. Tenebat tunc Pontificatum Maximum Leo III., ad quem Carolus Magnus in Chorepiscoporum causa misit Arnonem Archiepiscopum Juvavensem, aliosque anno 799., ut ejus sententia controversiæ finis imponeretur. Tandem vero eo plerumque devenit, ut Chorepiscopi etiam in Civitatibus nulli amplius eligerentur, uti liquet ex Capitulari anni 799., seu ex cap. 121. libr. 6. Capitularium Francorum in editione Baluziana. Cum tamen hæc disciplina generalis non esset, nec ubicum-

que recepta, in ea causa novæ controversiæ emergerunt, uti liquet ex Concilio Parisiensi anni 829. libr. 1. cap. 27., & ex Epistola Nicolai I. ad Rodulphum Episcopum Bituricensem cap. 1.. Erant enim adhuc, qui Chorepiscopis favebant, licet non omnes eadem voluntate; alii scilicet, præsertim Episcopi, ut coadjutores ministerii haberent, & Chorepiscopis tanquam Vicariis uterentur, seseque ab Ecclesiasticis muneribus obeundis eximerent; alii, ut veterem disciplinam, qua Chorepiscopi & admittebantur, & laudabantur, incolumem custodiendam curarent. Hujusmodi inter cæteros fuit laudatus Rhabanus Maurus, cujus est liber singularis ad Drogonem Metensem Episcopum directus *de Chorepiscopis, & dignitate, atque officio eorum*; ex quibus omnibus facile constat, Chorepiscoporum officium, atque institutionem in Civitatibus nonnisi tardius defecisse. Igitur, ut ad propositum revertar, civitatenses, & rusticanae, seu diocesanæ Ecclesiæ communibus fere institutionibus regebantur, & quemadmodum Episcopi Chorepiscopos in civitatibus constituerunt exemplo Chorepiscoporum rusticorum, ita eosdem exemplo rusticorum

aboleverunt. In Ecclesiis civitatensibus Chorepiscoporum civitatensium officium in Archipresbyteros civitatenses, seu in Cathedrali Ecclesia constitutos derivavit, quorum opera adjuvaretur officium Episcopale, adjunctis Archidiaconis ratione certarum causarum, præsertim temporalium; eadem ratione, qua in Ecclesiis rusticanis pro Chorepiscopis ruralibus rurales constituti sunt Archipresbyteri. Denique cum in Ecclesiis Cathedralibus noluerunt amplius Episcopi vicariam operam Cathedralis Ecclesiæ Archipresbyteris, vel Archidiaconis commendare, sed pro illis adamaverunt Vicarios generales constituere, quos pro arbitrio eligerent, pro arbitrio etiam ab officio removerent, eandem formam, aut similem induxerunt in Ecclesias rusticanas, ut pro rusticanis Archipresbyteris constituerent ibidem Vicarios, quos Foraneos appellarunt pro arbitrio æque eligendos, ac destituendos. Quamobrem concludere possumus, Chorepiscopis primum ruralibus successisse rurales Archipresbyteros, Archipresbyteris autem ruralibus Vicarios Foraneos recentioribus sæculis successisse, atque juxta hæc principia regi hodiernam disciplinam.

CAPUT II.

De Capitulis, seu Collegiis Ecclesiarum Cathedralium.

Huc referendi sunt tituli 9. 10. & 11. libr. 3.

Quo tempore una erat in singulis diocesis clericorum Ecclesia, quæ a Cathedra Episcopi ibidem præsentis Cathedralis appellabatur, solus ordo clericos sub Episcopo constitutos invicem distinguebat; atque ut omittam inferiora officia ab inferioribus clericis gesta, Diaconi temporales tantum res Ecclesiasticas administrabant, Presbyteri autem non solum Sacramentis ordini suo congruentibus conferendis

vacabant, sed & quod ad jurisdictionem sacrorum explicandam attinet, opera, consilio, suffragiis Episcopum adjuvabant. Unum erat, & solidum Episcoporum, & Presbyterorum ministerium, nisi quod Episcopus veluti Princeps, Presbyteri veluti Senatores Ecclesiæ habebantur, uti eleganter scribebat Hieronymus in canone 7. dist. 95.. Hanc ad rem ita ad Presbyteros, Diaconosque suos scribebat Cyprianus in Epistola 5. *Quam-*

quam causa compelleret, ut ipse ad vos properare, & venire deberem; primo cupiditate, & desiderio vestri quæ res in votis meis summa est, tum deinde, ut ea, quæ circa Ecclesie gubernaculum utilitas communis exposcit, tractare simul, & plurimorum consilio limare possemus &c. Huc quoque pertinebat anxia illa Ecclesie sollicitudo, qua curabatur, ut frequens esset Diocesanarum Synodorum celebratio, etiam bis singulis annis, uti suo in loco observatum est, disciplina sane ab ipsis Apostolis derivata, qui in rebus gravioribus seniores convocare, audireque, unaque cum ipsis sententiam proferre solebant, can. 5. dist. 95.. Paulatim, partim ex eo, quod nonnulli ex Episcopis Presbyteros temnerent, quod luget pressis verbis Hieronymus in can. 6. & 7. dist. 95., partim ex eo, quod ex complurium suffragiis schismata identidem suborirentur, ut iterum scribit Hieronymus in dicto can. 5.; factum est, ut Episcopi rerum sacrarum curam ad se traherent fere universam, ipsique quasi soli jurisdictionem Ecclesiasticam explicarent; quamquam tamen in hac re non ubique conformes esse potuerunt mores, vel quod alicubi moratiores Episcopi, si non integram servaverunt veterem disciplinam, quædam saltem disciplinæ veteris vestigia manere voluerunt, ex. gr. in definiendis rebus investigantes, quid Presbyteri sentirent, reservata sibi facultate pro arbitrio definiendi, vel quod alicubi Presbyteri Episcoporum voluntati obstiterunt; unde proflexit, ut conventionibus & transactionibus initis aliqua Episcopo concederentur, aliqua in liberam Presbyterorum potestatem venirent; ex quo repetenda sunt varia, quæ passim occurrunt, Ecclesiarum Cathedralium jura consuetudinibus diuturnis confirmata. Interea in oppidis, vicis, ac pagis constitutæ fuere Parochiæ circa quartum, aut quintum Ecclesie sæculum; tum vero Civitatenses Presbyteri, quasi Episcopo adsidentes, a tractandis Diocesanis negotiis abstinere voluerunt rusticanos, quasi apud Cathedra-

lem unam Ecclesiam ingenita inesset sacra jurisdictio; immo & ubi in Civitate plures erigi cœperunt Ecclesie, atque in eisdem Ecclesiis Collegia clericorum, clerici Cathedrali Ecclesie adscripti alios simili ratione a rebus diocesanis tractandis abstinere oportere censuerunt, cujus rei vestigia adparent in cap. 3. de causa possess., & propriet.. Sæculo Ecclesie duodecimo, quando clerici titulo patrimonii, vel recens institutorum beneficiorum, præsertim patronalium, ordinati sunt, & isti exclusi ab ea jurisdictionis parte fuerunt; & quoniam majores Cathedralium Ecclesiarum clerici Canonicorum, quasi in canonem, seu matriculam Ecclesie redacti, nomen adsumserunt, ut ab aliis secernerentur; traditum inde fuit, in Capitulo Cathedralis Ecclesie Senatum quemdam Ecclesie exhiberi, ita ut ipsi unum cum Episcopo corpus, quasi potiora membra cum capite constituerent, cap. 4. de his, quæ fiunt a Prælati; immo ex hoc profluxisse reor *Capituli* nomen; quemadmodum enim Episcopus *Caput*, seu Princeps Ecclesie dicebatur, ita Collegium Canonicorum dici potuit *Capitulum*, quasi Caput secundi Ordinis, & post Episcopum supra cæteros clericos excellens. Eam ob rem Canonicorum consilio Episcopus utebatur in beneficiis conferendis, in clericis ordinandis, in beneficiariis ex causa suspendendis, aut destituendis, in rebus Ecclesie distrahendis, in constitutionibus edendis, aliisque similibus, cap. 1. & passim eod. tit., cap. 2. & 4. de his, quæ fiunt a majore parte capituli, cap. 1. & 12. de reb. Eccles. non alien., Clement. 2. eod. tit. cap. 1. de excess. Prælat.. Neque recesserunt ab his regulis Tridentini Patres, quando sanxerunt, sine præsentia Canonicorum, aut Clericorum non fieri ordinationes, sess. 23. de Ref. cap. 8., sine illorum consilio indulgentias non publicari, sess. 21. de Ref. cap. 9., non institui Seminaria, eorundemve jura firmari, sess. 23. de Ref. cap. 18. non designari, quo quisque ex Canonicis ordi-

ne insignitus esse debeat, sess. 24. de Ref. cap. 12., & pias voluntates non commutari, sess. 25. de Ref. cap. 8.

Sunt istæ generales juris Ecclesiastici regulæ, quibus in omnibus casibus aliquid peracturus Episcopus exquirere Capituli suffragia tenetur; unde manet penes Episcopum facultas convocandi Capitulum, quotiescumque id ipsi expedire videatur, dummodo non agatur de re ad Episcopi ejusdem, vel suorum commodum pertinente, in qua sicut Episcopus judicium ferre non potest, ita nequit Canonicorum consilium exposcere, Concilio Tridentino sess. 25. de Ref. cap. 6., ubi præceptum legimus, *ut Episcopi ipsi Capitulum convocent, vota exquirant, & juxta ea concludant.* Neque ego aliam probabilem invenire possum exceptionem, nisi ubi agatur de dirimendis in judicio Clericorum causis, non quidem Ecclesiasticis; de his enim tanquam Episcopali dignitati ingentis expressum deprehendo Concilii Carthaginensis decretum in can. 6. caus. 15. quæst. 7. ita conceptum: *Episcopus nullius causam audiat absque præsentia suorum Clericorum; alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi Clericorum præsentia confirmetur;* sed ubi agatur de causis civilibus juxta Novellam Justiniani 83., nam cum hæc potestas tum explicari visa est, cum ejus Imperatoris leges prodierunt, verbis earundem legum inhærebatur, quæ de uno Episcopo faciunt mentionem, quemadmodum & de uno Episcopo fit passim mentio in tit. codicis de Episcopali audientia. Cæterum in Decretalibus, ubi de potestate Episcoporum agitur, constans disciplina adparet de exquirendo generaliter consensu Capituli: & quamquam passim legamus, Episcopos sæpe, ac sæpius molitos fuisse, ut ipsi soli certa Ecclesiastica negotia gererent, tamen observamus, Pontifices Maximos cohibuisse illorum conatus, cap. 4. 5. 8. de his, quæ fiunt a Prælati, cap. 2. de his, quæ fiunt a majore parte Capituli, cap. 1. de reb. Eccles. non alien., cap. 2. & 7. de donation.,

nisi ageretur de Episcopis, qui certa negotia gerere voluissent, facultate speciali obtenta ab Apostolica Sede, quæ facultas quamdam dispensationis speciem exhibebat, cap. 9. in fine de his, quæ fiunt a Prælat., cap. 2. de reb. Eccles. non alien. in 6., aut nisi ageretur de Episcopis, qui eam potestatem excludendi Capitulum legitima consuetudine, vel præscriptione sibi vindicavissent, cap. 3. de consuetud. in 6., hæ enim jurisdictionum species consuetudinum, & præscriptionum vicibus facile subsunt, cap. 6. de his, quæ fiunt a Prælati; aut nisi ageretur de contrariis statutis Cathedralis alicujus Ecclesiæ; etenim cum in hoc Canonicorum concursu sæpe inter Episcopos, & Capitula contentiones emergent, alicubi opus fuit negotia partiri, ut, dum quædam regenda libere Canonicis relinquerentur; cætera ad liberam jurisdictionem Episcopi referrentur; aut denique nisi specialiter ageretur de rebus Ecclesiasticis jamdiu temporum injuria possessis, & detentis sub laicorum potestate, in Monasteria transferendis. In hac enim specie quicumque non ignorat, quanta decimotertio sæculo fuerit Pontificum cura, ut tandem aliquando bona Ecclesiastica a laicis usurpata ad Ecclesiam reverterentur, patientes ea restitui apud Monasteria, & gratia Monachorum, quando laici ægre admodum ferebant in Clericorum potestatem reduci; facile percipit, quam opportunum fuerit, generales regulas relaxari, cap. 7. de his, quæ fiunt a Prælati, eodem modo, quo ob singularem Ecclesiæ utilitatem receptum fuit, ut etiam sine consensu Episcopi juspatronatus a laicis vel Ecclesiæ, vel religioso loco cederetur, cap. unico de jurepatron. in 6..

Optimum hoc Ecclesiarum regimen, juxta quod non nisi integrum potest esse judicium, quod plurimorum sententiis confirmatur, uti scribebat Cælestinus III. in cap. 21. de offic. deleg., paulisper placitis suis turbaverunt sequioris ætatis Interpretes, qui cum inficiari non possent,

teneri Episcopus regulariter requisito Capitulo omnia gerere, invenissent autem canones modo ita conceptos, ut *consilium* modo ita, ut *consensus* Capituli exquireretur, quasi aucupes formularum, distinxerunt inter consilium, & consensum; consilium dicentes suffragia Capituli, quibus exploratis morem gerere Episcopus nunquam teneretur, consensum vero suffragia Capituli, quibus esset ab Episcopo necessario adhærendum. Hinc regulam adstruxerunt, juxta quam generaliter Episcopus consilium Capituli exposcere teneretur, nunquam consensum, nisi in iis casibus, in quibus expresse in jure cautum deprehenderetur, consensum esse exposcendum. Mihi non omnino placere potest ista consensus, & consilii differentia; immo & indita major consensui, quam consilio vis, & ratio, quando novi, consilium esse quemdam consensum præstantiorem, id est, consensum præstitutum præhabita deliberatione, uti scribit Cicero in libr. 2. de inventione. Olim quando populus universus, ipsa etiam plebs in publicis Ecclesiasticis conventibus interveniebat una cum clero, cujus potiora erant munera, ad discernenda populi, & clericorum officia; clero consilium, veluti quidquam excellentius, populo consensus tribuebatur. Ita invenio apud Cyprianum in Epist. ad Presbyteros, & Diaconos suos ita scribentem: *Ad id vero, quod scripserunt mihi Compresbyteri nostri, Donatus, & Fortunatus, Novatus, & Gordius, solus rescribere nihil potui, quando a primordio Episcopatus mei statuerim, nihil sine consilio vestro, & sine consensu plebis mea privatim sententia gerere.* Igitur qui in consilio minorem potestatem agnoscunt, quam in consensu, eo abibunt, ut majorem plebi, quam clero potestatem in vetere Ecclesia tribuere teneantur. Semota a Comitibus plebe, promiscue Ecclesiastici Patres & consensus, & consilii nomen usurpaverunt. Neque enim deinceps necessaria videbatur distinctio ad discernenda jura personarum. Quidquid enim Mar-

tinus Braccharensis in can. 1. caus. 9. quæst. 3. de suffragiis Episcoporum loquens, ea *consilium* appellavit? Quidquid illud, quod *consilium* Sacerdotum nominatur in can. 2. caus. 9. quæst. 3., in alia canonis interpretatione a Romanis Correctoribus ex græco textu subjecta *sententia* nominatur? Quidquid illud, quod dicitur in Concilio Antiocheno can. 23. caus. 12. quæst. 1., nimirum Episcopos res Ecclesiasticas pertractare debere cum *conscientia* Presbyterorum, ac Diaconorum, ita apud Leonem Magnum in can. 52. caus. 12. quæst. 2. effertur, ut nequeat Episcopus de eisdem rebus disponere absque *conniventia*, & *subscriptione* Clericorum? Nonne cum Bonifacius VIII. in cap. 3. de suppl. negl. Prælat. in 6., consulendam Apostolicam Sedem mandavit, in *consilio* Apostolicæ Sedis collocatam a nemine contemnendam auctoritatem censuit? Nonne in cap. 8. §. ult. de reb. Eccles. non alien. statuitur, Episcopos alienare posse de *adsensu* fratrum; alibi autem, id est, in cap. 2. de donation. cavetur, ne Episcopi ad donationes procedant, *Canonicis inconsultis*? Quis insuper diceret in conspectu capituli 9. de reb. Eccles. non alien., ubi legitur, *Canonicum non posse locare in perpetuum bona Ecclesiæ in fraudem aliorum Canonicorum, Concanonicis inconsultis*, ita id intelligendum esse, quasi *Canonicus teneatur exquirere, non sequi consensum collegarum*? Adde his consensum, & consilium promiscue sumi ab Imperatoribus in l. 8. cod. de legibus. Video tamen, qua ratione commoti fuerint, aut commoveri potuerint, qui contra sentiunt, ut eam consilii, ac consensus differentiam inveherent. Aliquos forte movere potuit commune adagium, quo fertur, consilium non esse obligatorium, quod derivaverunt ex Justiniani principiis in §. 6. instit. mandati. Verum qui hoc argumenti genere uteretur, parum aptam probationem adferret, immo & a proposito Justiniani longe distaret. Est in primis parum apta probatio, propterea quod

aliud est loqui de consilio privatorum ad causas privatas adhibito, quod sane neminem obstringit; aliud loqui de consilio publico ad causas publicas ex legum constitutionibus adhibendo; quod & quidam petere necessario debent, & qui interrogantur, ex officio præstare tenentur; tunc enim ne consilium supervacaneum dicatur, obligare sane debet eum, qui petit, ut sanio rem partem sequatur. Deinde distaret a proposito Justiniani, qui sollicitus erat in investigando, non an qui consilium petiit, consilium sequi tenetur, sed an qui consilium dedit, ex præstito consilio quasi mandati actione obligaretur, atque hoc in sensu dixit, consilium nullam obligationem inducere. Alii ideo Episcopum sequendo Capituli consilio non obstructum adfirmaverunt, propterea quod vererentur, actum esse de auctoritate Episcoporum, & de eorundem supra Presbyteros prærogativa Divino jure constituta, si Episcopum obligarent ad sequendum consilium Capituli, quasi tunc Episcopi auctoritas a Capituli potestate penderet. Verum statim ac vel ipsis fatentibus, qui ita argumentantur, multi sunt casus, in quibus expressa sanctione canonum Episcopus tenetur sequi sanioris partis consensum, quin tamen exinde sequatur, in ea re imminutam Episcopalem auctoritatem, & subjectam auctoritati minorum Clericorum, ita vel iidem etiam fateri debent non esse duo ista adeo contraria, habere jurisdictionem in Clericos, & teneri sequi Clericorum sententiam, ut unum alteri coherere non possit. Supponere in primis oportet divinam potestatem, qua Episcopi gaudent ipsam etiam a Deo institutam Episcopalem supra Presbyteros prærogativam, non ita effrenem esse, & liberam, ut valeant Episcopi etiam a prudentiæ regulis deflectere, contemnere saniorum consilia, & omnia pro lubitu gerere. *Reges gentium*, ajebat Christus Apostolos alloquens, *dominantur eorum, vos autem non sic*. His autem positis,

facile erit concludere, canonum doctrinam, qua tradatur, Episcopum teneri ad sequendum Capituli consilium, nihil officere auctoritati, & jurisdictioni Episcopali, cum aliud sit, certos modos exercendæ jurisdictioni adjicere, aliud sit, jurisdictionem auferre. Alii denique ideo Episcopum eximunt a sequendo Capituli consilio, quod putent, rem ita definitam fuisse auctoritate tum capituli 7. de arbitris, tum capituli 1. de Cappell. Monachor.. Ego sane non video in his monumentis rem definitam; nullibi enim de Canonicis agitur, sed in dicto cap. 7. de familia hospitalis consilium latura Priori, seu Præposito suo, & indicto capitulo 1. de Monachis, quorum consilio in Ecclesiis, ubi Monachi habitant, Episcopi rectores animarum instituturi sint. Quid commune habet venerabilis Clericorum ad Cathedralis Ecclesiæ ministeria selectorum cœtus, qui a vetustis Patribus Senatus Ecclesiæ appellatur, cum familia hospitalis, de cujus juribus agebatur in dicto capitulo 7. ? Erat in ea specie habenda præcipua Prioris, seu Præpositi ratio, qui licet tractare debuisset de electione facienda cum familia, tamen, tractatione facta, libere eligere poterat, ita forte ferentibus Hospitalis statuti, quæ veluti singularia jus commune Ecclesiarum Cathedralium minime lædunt. Quid præterea commune habet idem cœtus Canonicorum cum Collegio Monachorum, præsertim in gerenda cura animarum, de quibus negotiis agitur in dicto cap. 1. ? Erat in ea specie considerandum, Monachos jure Decretalium a cura animarum fuisse semotos, quorum vita solitaria erat, & a rebus clericalibus penitus aliena. Quod si in verba capituli 1. impensiore criterio intendas, agnosces, paulo aliter apud Gratianum sub nomine Urbani Papæ referri in can. 6. caus. 16. quæst. 2., nam si apud Gregorium IX. legitur, Cappellatum, qui populum regat, esse ab Episcopo instituendum *per consilium Monachorum*; apud Gratianum legitur, Monachos

non posse in Parochialibus Ecclesiis, quas tenent, *absque Episcoporum consilio* Presbyteros collocare. Quemadmodum ergo longe a sententia Gratiani canonis ego recederem, si dicerem, ab Episcopo consilium exquirendum esse, non sequendum, propterea quod Episcopalis *consilii* nomen ibidem occurrit, cur non similiter dicam, neque satis attingere germanam mentem Urbani in dicto cap. 1. de Cappell. Monach. eum, qui concluderet, Episcopum consilium petere debere a Monachis, non consensum expectare ex eo, quod ibidem fit mentio *consilii* Monachorum? Paucis dicam, ibidem Monachos veluti Patronos considerari, ad quos propterea præsentatio spectaret, reservata institutione, & jurisdictione sacrorum gratia Episcoporum. Itaque quamquam non ignorem, hanc opinionem, quam hucusque exagitavi, moribus fuisse receptam, propterea quod ita scripserit Interpretum vulgus, quorum maxima esse solet in rebus agendis auctoritas, concludere tamen possum, attentata germana sententia canonum, præsertim veterum, teneri generaliter Episcopum consilium sui Capituli in rebus Ecclesiæ administrandis juxta ingenitam Episcopatus potestatem exquirere, & juxta majoris, seu sanioris partis vota concludere, quemadmodum expresse definiverunt, & quidem sine injuria Episcopalis jurisdictionis, Patres Tridentini in can. 6. de Ref. sess. 25. vers. *Quod si aliquid*, nisi forte Episcopi aliud legitima consuetudine, vel præscriptione inductum esse demonstrent; uti enim Capitula ex consuetudine, aut præscriptione excludere potuerunt cæteros Clericos olim ad ferendum Episcopo consilium accedentes, ita nec ægre pati debent, se simili jure aliquando excludi, aliosque prudentes Clericos consilii causa ab Episcopo adsumi, quemadmodum expressa ita præcipiente lege contingit in collationibus beneficiorum Parochialium, in qua multum defertur suffragio Examinatorum Synodaliū etiam sine injuria Episcopa-

lis potestatis; aut nisi agatur de iis, quæ Superiorum judicio probata jam sunt, qualia essent negotia jam auctoritate Provincialis Concilii, vel Sedis Apostolicæ comprobata, cap. 9. in fine de his, quæ fiunt a Prælat.; neque enim debent inferiorum contradicto judicio discuti, quæ fuerint jam apud Superiorem discussa, ac definita; aut denique nisi agatur de iis, quæ expresse in sacris canonibus unius Episcopi voluntati remissa censentur, uti in specie capituli 7. de his, quæ fiunt a Prælatibus. Obiter hoc in loco observare juvat, quanta sollicitudine curandum sit, ut Canonici Cathedralis Ecclesiæ insigni rerum sacrarum peritia, ac prudentia præstent; recto enim eos monebat Guillelmus Lindanus Gandensium Antistes, dum corruptam decimisexti sæculi disciplinam lugebat, *ut nulla ratione putarent, se apud Deum excusari, si solum officium recitando occupentur*. Hinc inter articulos reformationis nomine Caroli IX. Regis Galliæ Patribus Tridentinis propositos, quibus iidem Patres morem gessisse visi sunt in sess. 24. de Reform. cap. 12., erat hic ordine vigesimus septimus his verbis expressus: *Cum Episcopus ea jurisdictione uti non debeat secundum antiqua decreta, nisi consulto Capitulo, quemadmodum nec alia suæ diœcesis gravia negotia tractare, danda est diligens opera, ut Canonici Cathedralium Ecclesiarum sint assidui in Ecclesia Cathedrali, bonis moribus, & scientia præditi, quique saltem vigesimum quintum annum attingant; nam ante illam ætatem cum non possint per leges humanas rebus suis prospicere, quomodo Episcopo suo consulere poterunt?* Si sequioribus Ecclesiæ sæculis ante Concilium Tridentinum sine delectu eligebantur, atque instituebantur Canonici Cathedralium Ecclesiarum, atque exinde, ut puto, factum est, eorumdem velut tunc parum idoneorum consilia negligenterentur; ubi e contrario post Tridentinum Concilium canonum in eo editorum ratio habeatur, & ii eligantur in Cathedralibus Ecclesiis, qui sint tanto muneri pares, sperandum fidenter erit, ut veterum cano-

num disciplinam undecumque instauretur, restituatur.

Non hic finitur Canonorum Ecclesiæ Cathedralis officium, illa enim superest, explicanda gravissima muneris pars, quæ exercetur, Sede Episcopali vacante, sive revera, & jure vacet, uti contingit post Episcopi obitum, vel renuntiationem, vel translationem, vel depositionem; sive facto pro vacante habeatur, uti contingit, cum Episcopus a Paganis, vel Schismaticis capitur, aut nullo constituto Vicario ita abest, ut Ecclesia necessitatibus, vel utilitatibus minime prospiciat, cap. 2. & 3. de suppl. neglig. Prælat. in 6., his enim in casibus tota Episcopalis jurisdictionis potestas, quantumque sit, ad Capitulum devolvitur, quasi ea, quæ in solidum administrari videbatur & ab Episcopo, & a Capitulo, jure adcrendi in Canonicis incipiat universa consistere. Non ergo devolvitur jurisdictio ad Metropolitanum, quia diœcesi unicuique potestas sacrorum coheret; unde diluitur argumentum, quod in contrarium erui posset ex cap. 11. de majorit., & obed., ubi traditur, clericos Ecclesiis titularibus Cardinalium adscriptos, mortuo Cardinali, minime succedere in defuncti Prælati jurisdictionem; cum Cardinalitii tituli in urbe Romana siti diœcesi Romani Antistitis sint constituti, & jurisdictio Cardinalium non in vim diœcesanæ administrationis competat, sed privilegii singularis. Si cui difficultatem faceret canon 15. caus. 16. quæst. 3. referendus ad Concilium Carthaginense anni 418., ubi statutum deprehenditur, licere vicinis Episcopis occupare diœcesim illius, qui negligens fuerit; is observare debet, ibidem agi non de Episcopo absente a diœcesi, sed de eo, qui partem diœcesis ab Hæreticis occupatam recuperare neglexerit; quamobrem vicinis Episcopis extra ordinem data fuit certam diœcesim occupandi facultas in Africa, in qua nulla erat certa Metropolitana civitas, sed qui senior esset, uno excepto Carthaginensi

Antistite, Metropolitanus habebatur. Item si quis in conspectu canonis 5. dist. 71. putet, Episcopo ab hostibus ejecto neminem esse, qui jura Ecclesiæ exercent, atque ejus jura ad alios extra civitatem devolvi, eamque ob rem Fortunatum Neapolitanum Episcopum ad suam Ecclesiam transtulisse Diaconum quemdam Venafranæ Ecclesiæ vacantis; observet, ibidem non Episcopum tantum ejectum fuisse, sed & clericos universos armorum vi impeditos, ne potestatem Ecclesiasticam exercent, ac proinde extra ordinem consuli certis Personarum Ecclesiasticarum officiis debuisse. Itaque iis demptis, quæ ad potestatem Episcopalis Ordinis spectant, universa jurisdictio a Capitulo exercentur, can. 7. caus. 7. quæst. 1., quod cum ex jure communi proficiscatur, regulam conficimus, ut omnia Capitulo liceant, nisi quædam proponantur singulari jure reservata, cap. un. de major., & obed. in 6.. Hinc poterit Capitulum, nisi ad alium in singulari jure pertineat, redditus vacantis Ecclesiæ percipere successoribus deinde Episcopo concedendos, can. 2. dist. 75., Concilio Tridentino sess. 24. cap. 16. de Reform., confirmare electiones, quas vivens Episcopus confirmaret, cap. 14. de majorit., & obed., absolvere ab excommunicatione Episcopo reservata, cap. un. eod. tit. in 6., Episcopis extraneis concedere, ut in diœcesi vacante Pontificalia, & Ordinis potestatem exercent, consentire, ut beneficia, vel Ecclesiæ erigantur, reservato erigentibus jurepatronatus, judicare in causis Hæreticorum, in quibus judicare Episcopi possunt, cap. 9. de Hæret., Clement. 1. vers. *Propter eod. tit.*, eademque ratione de emergentibus causis, etiam matrimonialibus judicare, cap. 7. de eo, qui duxit &c., visitare diœcesim, Synodum celebrare, atque in ea examinatores Synodales instar Episcoporum eligere; ut paucis dicam, ea omnia facere, quæ jure communi, & ordinario jurisdictioni Episcoporum adhærent.

Sunt autem receptæ plures generalis regulæ exceptiones. Non heic loquar de collatione beneficiorum, de hac enim fuse in tractatione de beneficiis ecclesiasticis disseram. Prima exceptio est, non posse Capitulum infra annum dimissorias literas ordinandis clericis concedere, nisi de iis agatur, qui causa vel recepti, vel recipiendi beneficii arctati dicuntur, Concilio Tridentino sess. 7. cap. 10., juncto cap. 10. sess. 23. de Reform., quibus capitibus abrogata est vetus jurisprudentia, quæ temporibus adhuc Bonifacii VIII. vigeat juxta capitulum 3. de tempor. ordinat. in 6.. Altera exceptio est in iis, quæ si a Capitulo fierent, via aperiretur, ut jura Episcopalia, aut Cathedralis Ecclesiæ paterentur detrimentum, vel imminutionem. Quemadmodum enim vetustis jam canonibus cautum scimus, ut mortuo Episcopo rerum Episcopaliū inventarium a clericis fiat, ne quid ex illis quandoque depereat, aut ne quid a clericis eisdem in proprios usus convertatur, can. 45. caus. 12. quæst. 2., cap. 9. de offic. ord. in 6., ita cavendum semper fuit, ne, Sede vacante, Ecclesiæ status quoquo modo immutetur, cap. 2. ne Sede vacante, juncto cap. ult. de Regul. in 6., unde emersit adagium, ne præscriptionem quidem Sede vacante currere, seu tempora Sedis vacantis inter tempora, quibus præscriptio conficitur, non computari, quasi Ecclesia tunc careat defensore, cap. 1. & ult. ne Sede vacante, cap. 1. 4. & 15. de præscript. Istas exceptiones Sacri canones invexerunt ob varios clericorum abusos, qui liberius, quam par esset, de Episcopaliibus juribus ad se, Sede vacante, devolutis disponebant; unde identidem cavendum fuit, ut inter cætera, Episcoporum bona commendarentur fidei, ac tutelæ religiosorum Principum, quorum præsidio sarta, tectaue custodirentur. Hinc Capitulo nulla permittitur alienatio, etiam si ageretur de rebus & Episcopo, & Capitulo communibus, dicto cap. 1.

& ult. ne Sede vacante; item non permittendum Capitulo, ut auctoritatem interponat donationi jurispatronatus de laico in laicum transferendi; præterea non permittendum, ut beneficia supprimat, ne in specie quidem capitis 15. sessionis 24. Tridentinæ de Reform., neque ut beneficia uniat, quibus in casibus potestati Episcopali quidquam detraheretur, uti nostri passim tradunt ad Clementinam 1. de statu Monach.. Simili ratione receptum est, ut Capitulum excipere nequeat liberas beneficiorum resignationes, nisi duobus in casibus; primo nimirum, cum causa subsit necessaria; secundo cum de eo beneficio agatur, cujus collatio ad Capitulum simul, & ad Episcopum pertinet. Patet ex his, quid sentiendum sit de vulgari Pragmaticorum doctrina, qui in hac re cum observarent modo in jure certa negotia gerenda committi Capitulo, modo denegari, ut certam regulam conficerent, distinxerunt duplicem jurisdictionis Episcopalis speciem, unam voluntariam, necessariam alteram appellantes, ac deinde necessariam jurisdictionem Capitulis adserentes, voluntariam denegantes. Distinctio ista, & distinctio ni accommodata traditio nullibi in Ecclesiasticis canonibus demonstratur, immo & variis ambagibus plurima involvit, cum difficile admodum sit indicare, quæ ad voluntariam, quæque ad necessariam pertinent jurisdictionem. Adde, ab eisdem Pragmaticis multa concedi Capitulo, quæ sane non nisi voluntariæ jurisdictionis esse possunt, veluti facultas Prædicatoribus evangelicis permittendi, ut in diœcesi populum doceant, etiam in adjutorium Parochorum, facultas eligendi Sacerdotes ad excipiendas fidelium confessiones, & alia his similia bene multa; item multa denegari Capitulo, quæ necessaria videntur; unde simplicior erit regula superius stabilita, qua concludatur, jurisdictionem Episcopalem universam devolvi in Capitulum, vacante Sede, iis tantum negotiis exceptis, quæ expresse denegata in jure deprehenduntur.

Pluribus obnoxia est difficultatibus vulgaris nostrorum disputatio, num Capitulum ea gerere possit, quæ Episcopis gerenda commissa fuerunt in Tridentino Concilio, ubi modo extra ordinem certa jurisdictio Episcopis data est, modo quæ eisdem olim inerat, & recentioribus sæculis sublata, fuit restituta, modo eisdem Pontificia delegatio accessit. Non in omnibus omnino casibus eadem accommodari definitio potest. In primis dico, quoties in Concilio Tridentino certa datur generaliter Episcopo facultas, quasi ipsa non personæ, sed dignitati, & officio commissa videatur, eam in Capitulum, Sede vacante, transire, cum totum transeat una cum officio Episcopali, quidquid eidem officio cohæret. Id contingit ex. gr. in potestate convocandæ Synodi, & constituendorum Examinatorum, aut Judicum Synodali, in facultate indicendi concursus in Parochialibus beneficiis, vel deputandi Æconomos vacantibus Parochialibus Ecclesiis, in potestate dispensandi a denuntiationibus matrimoniorum, in concessionibus monitoriorum, item in illis dispensationibus indulgendis, de quibus mentio fit in cap. 6. sess. 24. de Ref. Deinde dico, quoties in Tridentino Concilio singulari jure restitutum est Episcopo, quod antea ob reservationes, aut consuetudines sublatum Episcopo fuerat, adjecta ex. gr. clausula *non obstantibus reservationibus, sublata reservatione*, aut simili; tunc Capitulum eandem potestatem explicaturum. Etenim sublata reservatione, aut abolita consuetudine res reducitur ad formam juris veteris, quo attento, sicut penes Episcopum jurisdictio erat, ita & in Capitulum, Sede vacante, transibat. Id occurrit in specie capitis 2. in fine sess. 5. de Reform., ubi facultas fit Episcopis, & ordinariis locorum, opportunis remediis arcendi quæstores Tridentino decreto inobedientes, *privilegiis quibuscumque non obstantibus*: insuper in specie capitis 5. sess. 7. de Ref., ubi Episcopis mandatum est, ut inquirerent in possessores

plurium beneficiorum curatorum, aut alias incompatibilium, & certis modis providerent, ne beneficia ipsa debitis obsequiis defraudarentur, *appellationibus privilegiis, exemptionibus quibuscumque nemini suffragantibus*; & in specie capitis 7. eadem sess. 7., ubi simili clausula adjecta mandatur Episcopis, ut singulis annis visitent beneficia ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, vel Monasteriis unita fuerint perpetuo, & adnexa, curentque, ut in iis per idoneos Vicarios animarum cura exerceatur. Atque hæc ipsa regula etiam recipienda est in specie Clementinæ unicæ de testamentis, ubi Episcopis jurisdictio datur in religiosos etiam exemptos ad executionem ultimarum voluntatum deputatos circa ipsius executionis officium, *quocumque non obstante privilegio*, & in specie Clementinæ 1. de sepultur., ubi certa jurisdictio Episcopo tribuitur in eos, qui contra censuras quemquam sepelire præsumerent, *nullo exemptionis, vel quovis alio privilegio aliquo aliter suffragante*. Tertio dico, quoties in Tridentino Concilio aliquid concessum Episcopis fuit adjecta particula, *etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis*, cujus vi Episcopi & ordinaria simul, & delegata Pontificia potestate agere possunt, eam potestatem Capitulo, Sede vacante, competere; etenim accessio delegationis Apostolicæ firmat quidem magis, non tamen immutat qualitatem ordinariæ jurisditionis, argumento cap. 12. de officio judicis ordinar., & cap. 4. de rescriptis in 6.. Id contingit in specie capitis 4. sess. 6. de Ref., ubi Episcopis *etiam auctoritate Apostolica* jus visitandi Capitula Cathedralium conceditur, nullis obstantibus exemptionibus, aut consuetudinibus; in specie capitis 5. sess. 21. de Ref., ubi Episcopis conceditur, *etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis*, uniones perpetuas certis in casibus facere beneficiorum curatorum; in specie capitis 7. ejusdem sessionis, ubi Episcopis datur potestas, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis*, transferendi certis in casibus bene-

ficia de una ad alteram Ecclesiam; in specie capitis 8. ejusdem sessionis, ubi sermo fit de visitatione Episcoporum, qui ad eam causam dicuntur *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati*; in specie signandarum quarundam portionum in quotidianas distributiones convertendarum, juxta caput 3. sess. 22. de Ref., visitandorum Hospitalium, locorumque piorum, juxta caput 8. ejusdem sessionis, coercendarum quarundam personarum in officio delinquentium, quibus in locis receptum est caput 10. ejusdem sessionis, & visitationum in diœcesi habendarum, juxta caput 10. sess. 24. de Ref., quibus omnibus in capitulus Episcopis, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis* certa officia gerenda mandantur. Denique dico, ad Capitulum non transire eam potestatem, quæ tantum ex delegatione Apostolica Episcopo compete-
bat, uti in specie deputationis Vicariorum in iis beneficiis, in quibus Beneficarii ex Apostolico indulto non resident, juxta caput 2. sess. de Ref., in specie corrigendorum exemptorum, juxta caput 3. ejusdem sessionis, in specie visitandarum certarum Ecclesiarum, juxta caput 8. sess. 7. de Ref., examinandarum unionum, juxta caput 6. ejusdem sessionis, & ferendæ sententiæ in causis exemptorum, juxta caput 14. ejusdem sessionis, in specie corrigendorum exemptorum, juxta caput 4. sess. 14. de Ref., in specie cognoscendarum dispensationum Pontificiarum, juxta caput 5. & 6. de Ref., sess. 22., in specie visitationum Ecclesiarum in nullius diœcesi sitarum, jurisdictionis exercendæ in certis personas honorariis titulis, & subinde privilegiis insignitas, & cognoscendorum certorum privilegiorum a Sede Apostolica impetratorum, juxta caput 9. 12. & 14. in fine sess. 24. de Ref., in specie tuendæ Monialium exemptarum clausuræ, visitandi certis in casibus Regulares exemptos, & regendi Monialium monasteria Sedi Apostolicæ immediate subjecta, juxta caput 5. 8. & 9. sess. 25.

de Regular., ac denique in specie revidendarum, atque examinandarum quarundam unionum beneficiorum, juxta caput 9. vers. *quæ vero* sess. 25. de Ref., quibus omnibus in speciebus jurisdictio datur Episcopis præcise, *tanquam Sedis Apostolicæ delegatis*. Similis jurisprudentia servanda erit in aliis casibus ante Concilium Tridentinum expressis, ubi eadem formula concepta in Episcopalem potestatem veluti a Sede Apostolica delegatam certa negotia collata fuerunt, uti in specie capitulo 13. vers. *cæterum* de officio Judic. ordinar., ubi certa in Canonicos Ecclesiæ Cathedralis Suffraganeæ Metropolitanæ potestas adseritur; in specie capitulo 9. in fine de hæreticis, ubi Episcopi in exemptos hæreseos criminis reos procedere valent; in specie capitulo unci §. ult. de statu Regular. in 6., ubi Episcoporum dignitas designatur ad regenda Monasteria Monialium Apostolicæ Sedi immediate subjecta; in specie Clementinæ unicæ de suppl. neglig. Prælat., ubi Episcopis tribuitur beneficia conferre vi devolutionis, quæ ad Prælatorum exemptorum collationem pertinebant, quum isti intra tempus legitimum non contulerint; in specie Clementinæ 2. de statu Monach., ubi Episcopis commendatur visitatio Monialium, quæ dicuntur Canonice Sæculares; ac denique in specie Clementinæ 2. in fine principii de religios. domib., in causa reformandorum piorum quorundam locorum alias ab Ordinarii jurisdictione exemptorum. Ecquidem in conspectu harum omnium specierum scio, nonnullos scripsisse, per delegationem Apostolicæ Sedis Episcopis factam iterum excitatam fuisse ordinariam Episcoporum jurisdictionem, quasi reservatione, exemptione, atque universis singularibus juribus, privilegiisque cessantibus, adeoque, vacante Sede, Episcopalem istam potestatem devolvi ad Capitulum. Verum mihi non satis tuta videtur hæc opinio; statim ac enim Romanus Antistes constituit in iis casibus Episcopos tanquam delegatos suos,

reservatione potius confirmavisse deprehenditur, quando Episcopus vi susceptæ delegationis non propriam induit personam, sed tantum agit nomine illius, cujus gratia facta olim fuit reservatio.

Generalis hæc Capitulorum jurisdictio olim per Canonicos in communi gerebatur, cap. 3. & 4. de suppl. neglig. Prælat. in 6.. Tantum in rebus temporalibus administrandis præficiebatur Œconomus, can. 2. dist. 75., aut Vicarius quidam præstituebatur vel a Metropolitanano, vel a Pontifice Maximo sub Visitatoris nomine, si Capitulum negligens in administratione fuisset, aut si gravis quædam causa constituendi Visitatoris Apostolici emerisset, dicto cap. 3. & 4. de suppl. neglig. Prælat.. Hodie vero utimur jure constituto in Concilio Tridentino in cap. 16. sess. 24. de Ref.. Nimirum Capitulum, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Œconomum unum, vel plures fideles, ac diligentes decernere debet, qui rerum ecclesiasticarum, & proventuum curam gerant, quorum rationes ei, ad quem pertinebit, sint reddituri; ex quo constat, in iis provinciis, in quibus, uti apud nos viget, favore Principum receptum est, ut ipsi curam temporalium Ecclesiæ bonorum suscipiant, eam disciplinam minime servari. Deinde ad Capitulum pertinebit, officialem, seu Vicarium intra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare, qui saltem in jure canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias quantum fieri possit idoneus; ita ut, si secus a Capitulo factum fuerit, ad Metropolitanum potestas hujusmodi devolvatur, aut ad Episcopum antiquiorem ex Suffraganeis, si agatur de Metropolitana ipsa Ecclesia, aut ad propinquiorem Episcopum, si agatur de Ecclesia exempta. Unus tantum, non plures, a Capitulo Vicarius est constituendus, nisi tamen alicubi plurimum eligendorum consuetudo viguerit, aut nisi alter eligatur quasi subrogatus, cum demum scilicet jurisdictionem ad-

ministraturus, cum Vicarius electus illam exercere non possit. Ex quo liquet, non esse in potestate Capituli, quantam voluerit, constituto Vicario jurisdictionem mandare, sed ad universam mandandam teneri, & quidem perpetuo, id est, donec Ecclesia vacaverit; ne forte Vicarius a Capitulo pendere videatur, & minus libere agere, quod agendum Ecclesiæ utilitas suadet. Non est tamen dubitandum, quin Capitulum alium eligere Vicarium possit, quoties electus moriatur, aut munere suo fungi amplius non valeat, aut ita in munere versetur, ut perperam jurisdictionem administret, tum scilicet & iis in casibus, cum & in quibus quilibet Ordinarius jurisdictione esset sua ex canonum censura privandus; eademque ratione si in certa causa Vicarius tanquam suspectus a litigantibus allegetur, ad Capitulum spectabit, seu arbitros ad cognoscendas suspicionis causas constituere, seu causas cognitivum judicem dare. Hinc deducitur, Vicarium Capitularem tanquam ordinarium habendum esse, licet talis non habeatur Vicarius generalis ab Episcopo constitutus; quoniam non ita a voluntate Capituli Vicarii Capitularis officium pendet, uti a voluntate Episcopi pendet officium Vicarii Episcopalis. Quamobrem merito profitetur Benedictus XIV. in libr. 2. de Synodo Diocesana cap. 9. num. 3., se non percipere, quare Dataria Apostolica dispensationes, quæ ex mente Tridentini Concilii sess. 22. de Reform. cap. 5. extra Curiam committendæ sunt Ordinariis locorum, nunquam committere consueverit Vicariis Capitularibus, quamvis eas committere soleat Vicariis generalibus Episcoporum. Cæterum sive Œconomi, ubi a Capitulis constituuntur, sive Vicarii Capitulares, rationes administrationis suæ reddere tenentur Episcopo successori, quin illis remissio a Capitulo facta suffragetur, dicto capite 16. Tridentinæ sessionis 24., adeo ut emolumenta ex jurisdictione, aut sigillo provenientia eidem successori Episcopo ce-

dant, reservato congruo salario favore Vicarii, can. 45. caus. 12. quæst. 2..

Dixi modo, aliquando, & extra ordinem auctoritate Sedis Apostolicæ Vicarium vacanti Ecclesiæ præfici, qui ideo Apostolicus nominatur, seu Visitator, seu dispensator, cap. ult. de suppl. neglig. Prælator. in 6., can. 1. caus. 7. quæst. 1., can. 19. dist. 62, cap. 42. de elect. in 6.. Causas Vicarii Apostolici constituendi enumerat Peregrinus in praxi Vicariorum parte 1. sect. 6., sive de eò agatur, qui sedè plena, & suspensio Episcopo, sive de eo agatur, qui Sede vacante præficitur. Quoties autem is constituatur, majore jurisdictione pollet, quam Vicarius a Capitulo constitutus, ille enim

libere potest beneficia ad collationem Episcopi pertinentia conferre, dicto cap. 4. in fine de suppl. neglig. Prælat.; atque, ut paucis dicam, ea omnia peragere, quæ ex juris communis disciplina præstare potest Episcopus electus confirmatus, una dempta ecclesiasticarum rerum alienatione, dicto cap. 42. de elect. in 6.. Cæterum investiganda facultate, quæ Vicario Apostolico competit, plurimum semper juvabit perpendere literas Apostolicæ Sedis, quibus constituitur; modo enim in iis amplior, modo minor potestas concedi solet, prout adjuncta temporum ferunt, vel locorum, vel causarum, aliquando etiam personarum.

CAPUT III.

De Prælati non Episcopis quasi Episcopalem jurisdictionem exercentibus.

Huc referendus est titulus 33. libr. 5., tit. 1. & 35. libr. 3.

Quamquam Prælati nomen, si latissime sumatur, ad Parochos etiam referri facile possit, cap. 3. de offic. judic. ordinari., cap. 4. de clerico ægrotante; proprie tamen de iis intelligitur, qui jurisdictionem quasi Episcopalem, & in foro externo nacti fuerunt, quæcumque tandem fuerit nanciscendæ jurisdictionis causa. Horum quatuor veluti genera demonstrantur. Primi generis sunt Prælati Regulares, seu Monasteriorum superiores, cap. 5. de tempor. ordinat.. Secundi generis sunt Præpositi sæculares, seu Abbates, seu Decani nuncupati in Collegiatis Ecclesiis certas jurisdictionis species exercentes sub Episcopo. Tertii generis sunt, qui in diocesi Episcopi consistunt certum adsignatum territorium instar diocesis habentes, in quo in clerum, & populum jurisdictionem ecclesiasticam etiam in foro externo explicant. Postremi generis sunt, qui

Episcopalem jurisdictionem exercent in certo territorio a diocesi cujuscumque Episcopi separato; & singulari, ac proprio nomine appellantur *Nullius Diocesis*. Immo nec repugnat, esse Prælatos quosdam, qui ad tertium æque, ac quartum Prælatorum genus referri possunt, propterea quod & in diocesi Episcopi jurisdictionem exercent, & in territorio *nullius*, habito scilicet respectu locorum, cum quandoque contingat, ut certa loca regimini horum Prælatorum subjecta sita sint in diocesi Episcopi, alia extra diocesim cujuscumque Episcopi constituta. Atque in his casibus obtinet, ut Prælati hujus generis in ea parte administrationis suæ, quæ sita est in diocesi Episcopi consideretur tamquam Prælati tertii generis; in altera parte, quæ dicitur *diocesis nullius*, consideretur tanquam Prælati postremi generis, sive *nullius*.

Prælatorum Regularium, ut ab iis

exordiar, jurisdictio major esse cœpit in Monachos post proditas Regularium exemptiones, cap. 7. de offic. jud. ord.. Licet enim olim Monachi universi in Episcoporum jurisdictione consisterent, can. 12. caus. 16. quæst. 1., can. 16. 17. caus. 18. quæst. 2., posteriora tamen Pontificia privilegia ita Monachorum personas, & collegia Monasteriorum Præfectis subjecerunt, ut respectu illorum Episcopalis jurisdictione pene interierit, certis exceptis casibus, in quibus ex Concilio Tridentino, aliisque recentioribus Pontificiis constitutionibus Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati pristinam jurisdictionem receperunt. Non iterum memoranda sunt hoc in loco, quæ gratia Episcoporum constituta fuerunt, quando fusius persecutus eadem fui superius, cum de jurisdictione Episcopali in Monachos agerem. Generaliter tantum hic dicam, universam Monachorum, & Monasteriorum curam ad Prælatos Regulares pertinere, iis dumtaxat exceptis, quæ ordinem Episcopalem requirunt; ea enim Episcopis reservantur agenda, in quorum diœcesi, aut Monachi morantur, aut sita sunt Monasteria. Hinc Prælati Regulares Monachis ea administrant, aut aliis ministranda demandant, quæ ad curam pertinent animarum; uti sunt Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, Olei infirmorum; certos quoque sibi reservant casus, a quibus Monachos ipsi tantum absolvant; censuras in eos infligunt, aut a censuris absolvunt, nisi sint Superiori reservatæ; Monasteria visitant, & Monachos, ad eum ferme modum, quo Episcopi diœceses, & clericos diœcesanos; facultatem concedunt Monachis transferendi se ab uno ad aliud Monasterium, aut certis officiis se extra Monasterium addicendi, cap. 8. & 20. sess. 25. de Regularibus in Concilio Tridentino. Præ cæteris autem in illud incumbunt, ut monastica regula ab omnibus custodiat, sive in electionibus præficiendorum, quarum forma præstituitur in Concilio Tridentino, dicta sess. 25. cap. 6., sive

in admissione novitiorum. Quæ omnia ut accurate observentur, non erit abs re heic nonnulla subijcere, quæ spectant ad receptionem Monachorum, & ad obligationes professis impositas ex Ecclesiasticorum Canonum disciplina.

Quod non simulata, aut fallax mens esse debeat illorum, qui Monasterium ingrediuntur religionem monasticam professuri, uti ait S. Basilius in Regulis fusius disputatis interrogat. 10., judicatum semper fuit a providis Monachorum parentibus, atque institutoribus, probandum esse gravibus argumentis eorundem spiritum, inter cæteros a S. Benedicto in cap. 58. Regulæ, optime noscentibus, vel collabentis, vel colapsæ disciplinæ monasticæ causas potissimum derivatas fuisse ex præcipiti, eaque improvida ad religionem admissione. Anceps fuit, nec unquam communi prudentum suffragio apud veteres definita quæst., an impuberes voluntate parentum ita addici Monasterio possent, ut ab eo recedere amplius non liceret; neque enim Sancti Ecclesiæ Patres communi consensione in eadem iverunt sententiam, sese, uti arbitror, moribus suarum provinciarum accommodantes. Qua in re duo principia recte statui posse puto. Primum est, quibus in provinciis, & quo tempore patria potestas in liberos durior fuit, facilius admissum fuisse, ut liberi, licet consensus proprii incapaces, voluntate parentum perpetuo Monasteriis addicerentur, & ad religiosam tenendam aliena voluntate factam professionem adigerentur. Alterum est, quibus in provinciis, & quo tempore in tardiores ætatem pubertas, seu ætas legitima differebatur, plurimum voluntati paternæ erga liberos fuisse concessum. Juxta prius jactum principium observo, apud Romanos veteres asperissima fuisse jura patriæ potestatis, quando scimus, licuisse Romanis parentibus liberos suos impune exhæredare, exponere, abdicare, immo etiam occidere, argumento l. 11. ff. de liber. & posth.. Quid igitur mirum, si ubi Romanum jus om-

nino vigebat, aut ſaltem quædam ejus juris reliquiæ ſupererant, obtineret quoque, ut filii impuberes parentum voluntate Monasteriis perpetuo addicerentur? Quamobrem cum diutius apud Hispanos jus Romanum custoditum fuit, deprehendimus, eam disciplinam & Conciliorum Toletanorum, & S. Isidori Hispalensis auctoritate fuiſſe firmatam, can. 3. & 4. cauſ. 20. quæſt. 1., can. 1. cauſ. 20. quæſt. 2.. Adeo aspera apud Græcos non erat patria potestas, apud quos proinde, licet identidem infantes oblati a parentibus in Monasteria reciperentur, uti S. Baſilius docet in cap. 15. Regularum fuſius diſputaturum, unde depromptus est can. 4. cauſ. 20. quæſt. 2., & valde corruptus, & perperam nonæ Synodo adſcriptus; non tamen obtinuit, ut inviti ibidem detinerentur; neque enim aptam religioſæ profeſſioni aliam ætatem cenſuerunt, quam quæ ad contrahendas nuptias requirebatur; uti iterum S. Baſilius tradidit in can. 1. cauſ. 20. quæſt. 1., falſo adſcripto nonæ Synodo. Interea non defuerunt Latini quidam, qui cum eſſent eruditi in diſciplina Græcorum, alias autem Latinoꝝ diſciplinaſeſe accommodare velent, orientalem cum occidentali infantum ad Monasteria admittendorum, vel non admittendorum conſuetudinem componere voluerunt. Laudo Theodorum Cantuarienſem, qui tradidit, licere quidem parenti filium infantem Monasterio devovere, ſed ſuperesse adhuc facultatem commutandi votum, unum ex liberis pro altero in Monasterio ſubrogando, can. 7. cauſ. 20. quæſt. 1.. Juxta poſterius jactum principium obſervo, medio Eccleſiæ ævo nonnullas extiſſe occidentales provincias, in quibus pueritia in tardiorem ætatem producebatur, nimirum uſque ad annum decimum nonum, infra quem conſtituti adhuc infantum nomine donabantur, libr. 2. legum Longobardarum tit. 29. l. 1., & ſequentibus, quæ auctorem habent Luitprandum Regem; ibidem autem vigebat, ut novemdecim annis minores nihil rite peragere poſſent, niſi ex

conſenſione, ſeu auctoritate parentum, licet una cum parentibus conſentirent. Ad illa tempora, atque ad illas provincias refero Epistolam Gregorii III. ad Bonifacium in Germania Legatum, qua cautum legimus, ne filii in infantia Monasteriis oblati a parentibus aliquando a profeſſione ſua recederent. Refertur ejus fragmentum in can. 2. cauſ. 20. quæſt. 1. ſub nomine Gregorii Magni ſcribentis ad Auguſtinum Anglorum Episcopum: cæterum tribuendum eſt verius Gregorio III. ſcribenti ad Bonifacium in Germania Legatum. Eo autem libentius in eam Gregoriaſe Epistolæ interpretationem deſcendo, quo liquidius ex Hiſtoricorum monumentis conſtat, opportunum fuiſſe Gregorio III. legibus Luitprandi Regis infantiam ad annum decimum nonum extendentibus morem gereſe, ne Luitprandi animum jam Apoſtolice Sedi, & Gregorio infenſum acrius exasperaret. Itaque hiſ principiis inſtituta Germanorum Eccleſia, nil mirum eſſe debet, ſi ſequenti ſæculo nonnulla in Triburienſi Concilio de duriore quadam in liberos parentum potestate receperit, quemadmodum Gratianus Reginonem ſecutus oſtendit in can. 6. cauſ. 20. quæſt. 1., can. 2. cauſ. 20. quæſt. 2., juncta appendice Reginonis cap. 37. & 38. de Eccleſiaſt. diſcipl.. Paulatim & ſenſim immiſui cœpit parentum potestas in liberos, primumque temporibus Caroli Magni conſtitutum, ut infantes ad monaſticam profeſſionem non admitterentur, adjecta tamen clauſula, *ſalva canonica auctoritate*, libr. 3. tit. 1. num. 6. legum Longobardarum, libr. 1. cap. 104. Capitularium Francorum, quam clauſulam adjecerunt, ne quidquam adverſus aliquot veteres canones reverentiæ detraheretur; ex quo factum eſſe cenſeo, ut Collectores canonum traderent, puerulos Monasteriis olim addictos in adultiore adoleſcentia interrogandos eſſe, an velint in ſuſcepto habitu permanere, ut vel conſentientes in Monasterio conſiſterent, vel diſſentientibus liceret a Monasterio recedere, can. 10.

caus. 20. quæst. 1., quem perperam Marcello Papæ Gratianus adscripsit, quam deinde disciplinam probavit Cœlestinus II. in cap. 14. de Regular.. Tandem devoluta res, & ad trutinam redacta in Tridentino Concilio, in quo certa ætas definita fuit emittendæ professionis monasticæ causa, ante quam, si professio fieret, penitus irrita haberetur, sess. 25. cap. 15. de Regularibus.

Itaque in conspectu Tridentini decreti liquet, derogatum fuisse vetustis canonibus, quibus licebat professuris ante ætatem beneficio legum, & regularum quasi pro se introducto renuntiare, argumento cap. 16. de Regular., juncto cap. 2. & 3. eod. tit. in 6.. Recesserunt in hac re Tridentini Antistites a vetustis nonnullis Regulis, quæ jam certam profitentis ætatem deternimaverant, aut quasdam ex vetustis Regulis, quæ singulares erant, cæterisque Provinciis, ac Monasteriis accommodatæ, in universum servandas omnibus præceperunt. Siquidem Basilius Magnus jam statuerat, virgines tum demum velari, & ad monasticam professionem admitti, quum sexdecim, vel septemdecim annos natæ fuissent, in canonibus ad Amphiloichium can. 18.. Aliud deinde visum fuit Trullanis Episcopis, quorum sanctionibus morem diutissime gessit Ecclesia Græca: Nimirum statuerunt, ut, si qui decennium exegissent, possent ad monasticam professionem admitti, nisi Episcopus diutius proroganda esse tempora judicavisset, can. 40. Concilii Trullani. Latina Ecclesia diu recepit S. Ambrosii institutiones; quum enim Ambrosius definivisset, eam ætatem ad professionem monasticam requiri, aut sufficere, quæ requireretur, aut sufficeret in conjugio contrahendo, libr. 3. de virginibus, eo deventum fuit, ut legitima ætas ad profitendum respectu puellarum duodecimus, puerorum vero decimus quartus haberetur, cap. 8. 11. & 12. de Regular. cap. 1. eod. tit. in 6.; recepta tamen exceptione, ut major adhuc ætas requireretur, ubi de religione amplecten-

da ageretur, quæ asperior esset, adhuc ratione loci, in quo situm foret Monasterium, aut ratione Regularum certis ordinibus singularium. Hinc in insulis ex Gregorii Magni decreto Monachi non admittebantur ad professionem ante annum decimum octavum, can. 5. caus. 20. quæst. 1., cap. 6. de Regular., & in statutis Ordinis Chartusiani, & Cluniacensis, item in statutis editis ab Ottone Sedis Apostolicæ in Anglia Legato, atque anno 1238. propositis Monachis S. Benedicti, cautum fuit, ne ante vigesimum annum completum quis ad professionemmitteretur, Bibliotheca Cluniacensi pag. 1364 statuto 36., Matthæus Parisiensis ad annum 1238.. Itaque hodie res hæc universa ex Tridentina definitione pendet, de qua refert Cardinalis Pallavicinus in libr. 24. cap. 6. suæ historiæ paratum fuisse in eo Concilio canonem, quo statuebatur, ne quis ante annum decimum octavum ad professionemmitteretur; deinde vero maturius re discussa statutum, ut nemomitteretur ante expletum annum decimum sextum; ita ut professio ante eam ætatem facta irrita penitus habeatur, dicto cap. 15. sess. 25. de Regular.. Cæterum in conspectu hujus decreti quamquam certissimum sit, ante annum decimum sextum expletum professionem rite non fieri; non tamen censeo, derogatum fuisse certis Monachorum, & Monasteriorum quorundam constitutionibus, quæ in proveciorem ætatem differendam esse professionem voverunt, quemadmodum & definitum aliquando fuisse testatur Fagnanus ad cap. *Nullus* de Regularib., quamquam si fiat professio ante annum singulari statuto præscriptum, dummodo præterlapsus sit annus Tridentina lege præstitutus, non ideo professio irritetur; ad hanc enim speciem decretum irritans Tridentino canoni adjectum referri minime potest.

Ut professio maturato, deliberatoque animo fiat, non sufficit, professurum eam nactum esse ætatem, quæ compos consilii sit, sed præterea judicatum fuit,

ut certum tempus veluti ineundi tyrocinii constitueretur, quod vocant tempus novitatus. Iterum hic incidimus in varias & Monasteriorum, & Provinciarum disciplinas. Nimirum veteres, ac prætissimum Ægyptii Monachi ad triennium Monachorum tyrocinia prorogaverunt, quoties de ignotis ageretur; quod quidem non tam factum est, ut certum tempus professuris concederetur, quo suam voluntatem probarent, quam ut concederetur tempus iis, qui forte servos ad Monasteria confugientes evitandæ servitutis gratia quærebant, eos repertos avocaturi, quo elapso, amplius avocare non possent. Id probavit Justinianus Imperator in Novella 5. cap. 2., & clarius in Novella 123. cap. 35., confirmavitque Carolus Magnus in libr. 5. Capitularium Francorum cap. 380. Baluzianæ editionis, quorum sanctiones sub nomine Bonifacii retulit Gratianus in can. 3. caus. 17. quæst. 2.. Generaliter S. Benedictus occidentalium Monachorum parens unius anni novitatum faciendum esse constituit, quod paulatim ab omnibus receptum recentioribus sæculis fuit, can. 1. caus. 17. quæst. 2., cap. 16. de Regular., cap. 2. & 3. eod. tit. in 6.. Sæculo duodecimo, aut decimo tertio præoccupavit Regularium animos quædam opinio, rescriptis quandoque Pontificiis confirmata, qua præstituentes, annum novitatus gratia novitiorum in parte definitum fuisse, in parte gratia Monachorum, & Monasteriorum, ut tempus haberent, quo excipiendum novitium probarent, concluderunt, & Monasteria, seu Monachos, & Novitios posse illi tempori renunciare, dicto cap. 16. de Regular.. Primus Alexander IV. Fratribus Prædicatoribus, ac Minoribus vetuit, ne renuntiationes hujusmodi facerent, vel admitterent, cap. 2. eod. tit. in 6., quod ad omnes Mendicantium Ordines prorogavit Bonifacius VIII. in cap. eod. tit. in 6.. Denique id commune omnibus & Regularibus, & Monasteriis fecit Concilium Tridentinum, statuens, neminem ad professionem esse

admittendum, quam qui per annum post susceptum habitum in probatione contiterit; adeo ut professio antea facta irrita censeatur, dicto cap. 15. sess. 25. de Regular.. Annus iste a Tridentino Concilio præstitutus a die suscepti habitus exordium sumit, ut Tridentini ejusdem decreti verba demonstrant. Jamdiu enim abrogata est vetus illa Monachorum disciplina, qua monasticus habitus a die tantum professionis induebatur, Regula S. Benedicti cap. 58., S. Bernardus epist. I. ad Robertum, can. 1. dist. 53., atque hinc originem habuisse puto tacitam professionem, de qua non semel mentio fit in Decretalibus, cap. 22. de Regular., cap. eod. tit. in 6. statim ac enim Novitius, non contradicentibus Monachis, & Monachorum Præfecto, habitum induebat, qui a solis professis deferebatur, præsertim si habitum induens exercebat actus proprios Monachorum, tacite & professus voluntate propria, & admissus voluntate Monachorum omnium credebatur. Hinc præterea factum, ut, quoniam licebat olim anno novitatus renunciare, quemadmodum superius observatum est, ita multi statim ac Monasterium ingrederentur, vix ad probationem admissi Monachorum habitum induerent, unde controversiæ suberant, an ii semper tacite professi intelligerentur. Equidem his controversiis nonnulli obviam iverunt, inferendo quædam discrimina vestium, quibus Novitiorum habitus ab habitu professorum discerneretur, tum demum tacitam professionem initam colligentes, quando quis habitum adsumpsisset, professis undecumque communem, dicto cap. 1. de Regular. in 6.. Interea vero non omnibus hujusmodi quæstionibus, & ubicumque finis imponi potuit; quamobrem satius fuit consuetudinem inducere, quæ hodie viget, ut semper professio expresse fiat, & in scripturam redigatur testibus confirmatam. Dico, consuetudine id inductum fuisse, neque enim audeo definire, tacitæ professionis hodie nullam esse vim, quum expressis cano-

num sanctionibus irritam fuisse non videam, dummodo semper servetur Tridentinum decretum, sive quod ætatem profitentis, sive quod annum tyrocinii spectat, dicto cap. 15. sess. 25. de Regularibus.

Quoties Tridentinum illud decretum accurate expendatur, & ad mentem Ecclesiasticorum Patrum exigatur, concludendum videtur, annum illum esse debere continuum, & nulla omnino mora interruptum; quamvis enim regulariter dicatur, modicum temporis intervallum non attendi, uti tradunt civilis juris Interpretes ad leg. 12. ff. de duobus reis, & aliquando tradidit Concilium ipsum Tridentinum in specie capituli 1. vers. *Quoniam autem* sess. 23. de Ref., in proposito tamen quamcumque utut brevissimam temporis moram obesse professioni posse arbitrari; ne forte inde nascatur occasio Novitiis non recte, accurateque probandi monasticam vitam, quam adamussum, rigideque probare publice expedit; alias autem eo prætextu contingere posset, ut identidem interrumpere annus, & lenior evaderet disciplina interrumpenti, quam quæ deinde futura esset professo. Non vero inficias iverim, per quoddam, ex. gr. unius diei, spatium posse Novitium facultate a Prælato Monasterii obtenta a Monasterio certis de causis exire, brevi reversurum, dummodo & retineat habitum, & sub obedientia ejusdem Prælati maneat; hoc enim in casu adhuc interea probare regularem disciplinam minime desinit. Adde ad Tridentini decreti interpretationem, ex eo non abrogatas fuisse nonnullorum Monachorum constitutiones, quæ diuturnis tyrocinii tempus requirunt, quamquam professio in ea specie statim post annum facta, insuper habitus constitutionibus, irrita non haberetur.

Quousque nondum est absolutum tyrocinium, seu tyrocinii tempus, liberum omnino Novitiis est a Monasterio exire, cap. 23. de Regular., cap. 2. eod. tit. in 6., quam libertatem ut tuerentur Tri-

dentini Antistites, statuerunt provide, nullam renuntiationem, aut obligationem fieri a Novitiis posse, ne in favorem quidem piæ causæ, utut jurejurando firmatam, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos menses ante professionem, quæ tamen alias non intelligatur suum effectum sortiri, nisi secuta professione; aliter autem factam, etiam si cum hujus favoris expressa renuntiatione etiam jurata, irritam esse, & nullius effectus; immo & addiderunt, neque ante professionem, excepto victu, & vestitu, a Novitiis, vel eorum parentibus, propinquis, aut curatoribus aliquid tribuendum esse ex bonis illorum Monasterio, ne ea occasione discedere nequeant, quod tota, vel major pars substantiæ suæ a Monasterio possideatur, nec facile, si discesserint, id possint recuperare, indicta & dantibus, & recipientibus anathematis pœna, factaque Novitiis recedentibus facultate data omnia recuperandi, sess. 25. de Regularib. cap. 16.. Priorem decreti Tridentini partem de renuntiationibus, aut obligationibus a Novitio minime faciendis ita ego interpretor, ut in primis non solum irrita sit, si fiat tempore novitiatus, & post susceptum religiosum habitum, sed etiam, si ante ingressum in Monasterium fiat, dummodo fiat intuitu ingressionis in Monasterium, ne alias fraudibus locus aperiat: secundo, ut non solum irrita sit, si agatur de renuntiatione rerum, aut jurium temporalium, sed præterea si agatur de renuntiatione jurium spiritualium, qualia sunt beneficia ab ingressuro possessa; quamobrem ex Tridentina sanctione derogatum puto veteri disciplinæ, juxta quam per ingressum in religionem beneficium ab ingrediente possessum tanquam vacans libere ab Ordinario conferri poterat, cap. 4. de Regular. in 6.: denique, ut non solum irrita sit donatio de bonis Novitiarum facta, sed etiam de bonis parentum, quorum possidendorum uti spem habent liberi, ita eorundem jura quasi propria ipsi abdi-

care cenſentur, unde vel profitendi, vel a Monasterio recedendi libertas imminuitur. Duæ tamen probabiles ſunt Tridentini decreti exemptiones. Prima eſt, illud non pertinere ad ultimas voluntates, quibus Novitii de bonis ſuis diſponant, executione diſpoſitionis collata in tempus profeſſionis, quod jam olim Imperator Juſtinianus expreſſerat in Novella 5. cap. 5., neque enim de ultimis voluntatibus aliquid ſanciendum Tridentini Antistites voluerunt. Altera eſt, Tridentinum idem decretum non pertinere ad renuntiationes factas ante ingreſſum in Monasterium, & ante initum novitiatum, quæ ſint conditionales, ſeu ſuſpenſæ in tempus, & conditionem futuræ profeſſionis, dummodo interea nihil a renuntiante in renuntiatarium translatum ſit, hac enim in ſpecie minime imminuta videtur Novitii libertas, de qua tantum tuenda Tridentini Antistites maxime ſolliciti deprehenduntur.

Monasticis institutionibus omnino conſentanea eſt vulgaris traditio, quæ docet, in profeſſione quemdam veluti contractum iniri inter Monachum, & Monasterium, quo ſicuti Monasterium nequit profeſſum rejicere, ita nec profeſſus poſſit libere Monasterium derelinquere, cap. ult. de apoſtatis, quod adeo verum eſt, ut hodie ne liceat quidem Regularibus a ſuis conventibus recedere, etiam prætextu ad ſuos Superiores accedendi niſi ab eis miſſi, aut vocati fuerint; & qui ſine Superioris mandato in ſcriptis obtento reperti fuerint, ab Ordinariis locorum tanquam deſertores ſui inſtituti puniantur, Concilio Tridentino ſeſſ. 25. de Regular. cap. 4.. Equidem quod ſpectat in primis poteſtatem Prælatorum Regularium ita coercitam, ut Monachos expellere minime valeant, ſcimus olim Abbatibus inductum fuiſſe, ut, ſi quos inobedientes ſubditos agnoſcerent, eos corrigerent primum monitis, deinde pœnitentiis etiam gravibus ſubjicerent, poſtremo a Monasterio exulare juberent, Regula S. Benedicti cap. 28., Concilio

Meldensi anni 845. can. 59., S. Thomas quodlibeto 12. quæſt. finali. Verum recentioribus sæculis cum plures ea poteſtate abuterentur, cavendum fuit a Gregorio IX. non ſolum, ut Abbates quæcumque de cauſa Monachos nunquam ejicerent, ſed & ejectos reciperent, atque advocarent, aliis utilioribus remediis utentes, ſi forte alicujus contumaciam retundere judicaverint, cap. ult. de Regular., quod & Innocentius III. jam propoſuiſſe viſus eſt, dum contumaces minime ſtatuit, e Monasterio expellendos, ſed tantum de fratrum conſortio excludendos, cap. 10. in fine de majorit. & obedient.. Quænam hodie vigeant hac in parte, tradidit abunde Benedictus XIV. in libr. 13. de Synodo Diœceſana cap. 11. num. 15., & ſequentibus. Quod ſecundo ſpectat denegatum Monachis recedendi facultatem, ſine ulla prorsus eſſet dubitatione, niſi duæ ſpecies proponerentur, in quibus certa cauſarum adjuncta ſuadere videntur, generalem regulam relaxari oportere. Quid enim, ſi Monachus irritam a ſe factam profeſſionem alleget? Quid, ſi ad aliam religionem ſe velle transire profiteatur? Eſt utraque cauſa digna ſingulari præſidio juris, ne in prior ſpecie invitus teneatur in Monasterio, qui nunquam fuit vere, aut rite profeſſus; neve in poſteriore ſpecie impediatur, qui Spiritu Dei ducitur, ab ea amplectenda conditione, in qua tutius æternam ſui ſalutem operetur, quamquam modus, & forma relaxandi monasticum vinculum iis in caſibus non eadem ſemper fuerit, & conſtantiffima. Vetus erat diſciplina in iis, qui irritam ſe iniviſſe profeſſionem allegabant, puta ex cauſa gravis incuſſi metus, quæ ita vigebat, ut liceret interea alleganti de Monasterio exire, atque extra Monasterium conſtituto irritæ profeſſionis cauſas demonſtrare, præſtita fide de redeundo, ſi in probatione deficeret, cap. 1. de hiſ, quæ vi, metusque cauſa fiunt. Aliter ſtatuit Concilium Tridentinum; nimirum cavit in primis, non eſſe audiendos Monachos in

proposito, nisi intra quinquennium tantum a die factæ professionis numerandum; deinde causas nullitatis professionis deducendas esse & coram Superiore Monasterii, & coram Ordinario loci, in quo Monasterium situm est; denique ante deductas in iudicio causas non licere aut habitum dimittere, aut cum habitu, dissentiente Superiore, e Monasterio recedere, ita ut aut habitum dimittens, aut recedens ad allegandam quamcumque causam nullo modo admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tanquam apostata puniatur, interim vero nullo suæ Religionis privilegio juvetur, sess. 25. de Regular. cap. 19.. In conspectu Tridentini hujus decreti duæ suboriuntur quæstiones: Prima est, num nomine Superioris Monastici is intelligatur, qui Monasterio, an potius is, qui Provinciæ præest? In qua non videtur recedendum a vulgata Pragmaticorum opinione, arbitratorum, nomine Superioris intelligi eum, qui immediate Monasterium regit, uti tradit Cardinalis de Luca disc. 41. ad Concilium Tridentinum num. 2.. Altera est, num, si metus, qui causam professioni dedit, adhuc per integrum quinquennium perseveret, præclusa sit professio via reclamandi? Usus Tribunalium, suadente utilitate publica, noluit recedendum a verbis Tridentini, ita ut denegata fuerit quæcumque professio querela; quod forte non id verosimile videatur, intra quinquennium adeo adactum fuisse Monachum in Monasterio degentem, ut viam interea non habuerit aliquando statim ad libere reclamandum. Cæterum adhuc subsidium aliud extraordinem denegatum non fuit, quo concedatur confugere ad Apostolicam Sedem, ut saltem ope restitutionis in integrum, causa cognita, metus durationem allegans audiatur. Immo nec sine discrimine generaliter ea regula recepta fuit in quacumque causa nullitatis; si enim ageretur de impedimento facti perpetuo, super quo nulla exoriri dubitatio potest, & quo posito non sine scandalo profes-

sus in Monasterio consisteret; veluti si vir in Monasterio Sanctimonialium professus esset, omnes fatentur, etiam post quinquennium ordinario juris remedio locum esse; quasi ad has species Tridentina sanctio minime spectet. Fagnanus ad dictum capitulum 1. de his, quæ vi, metusque causa. Fingamus nunc, non a professio irritam allegari professionem, ut a Monasterio ipse recedat, sed allegari irritam a Monasterio, ut professum rejiciat: num dicendum erit, eandem servandam esse quinquennii legem, eundemque custodiendum esse iudicii ordinem? Altum est de hac re in Concilio Tridentino silentium, forte quod non nisi per raro id contingere soleat. Verum nihilominus id ipsum servandum puto ex natura professionis, quæ, uti superius dictum est, instar bilateralis contractus initur, hinc, gratia profitentis, illinc gratia Monasterii; est autem natura correlativorum, ut quæ gratia unius statuuntur, etiam gratia alterius statuta commoda interpretatione censeantur. Respectu eorum, qui postulant, ut post professionem unius Regulæ ad aliam transferantur, olim quum una esset in occidente in quibuscumque cœnobiis S. Benedicti Regula, facile recipiebatur, ut unus Monachus de uno in aliud Monasterium migraret, Regula S. Benedicti cap. 61.: verum post plures invecos Religiosorum Ordines invaluit distinctio inter laxiores, æquales, ac strictiores. Si quis enim de laxiore in strictiorem Ordinem transire cupit, tenetur quidem a Superiore suo transeundi licentiam postulare, ne bonum obedientiæ contemnere videatur, non erit tamen ullo modo ea facultas a Superiore deneganda, ne majus bonum causa minoris impediatur; quamquam si Prælati probabiliter dubitet, eum, qui licentiam petit, temere, & sine causa transire velle, aut sub prætextu strictioris Regulæ jugum excutere, iudicium Superioris exquirere debeat, unde quid agendum sit, deliberetur, cap. 18. de Regular., quod sane potiore ratione di-

endum est in altera specie, qua quis a certa Regula velit ad aliam æqualem transire. At si agatur de transitu ad laxiorem Ordinem, perspicua est Tridentini Concilii constitutio, qua cavetur, neminem ex Regularibus cujuscumque facultatis vigore posse transferri, sess. 25. de Regul. cap. 19.; unde obtinuit, hodie eam facultatem a Summo tantum Pontifice impetrari, seu a Sacra Congregatione præposita negotiis Regularium, uti testatur Cardinalis de Luca disc. 41. ad Concilium Tridentinum num. 9., seu a Romana Pœnitentiaria, coram qua exhibeatur consensus Superioris Regularis Monachum dimittentis & consensus alterius Superioris Regularis dimissum Monachum in suum Ordinem excipientis. His principiis inhærens Martinus IV. vetuit Mendicantibus, ne ad alias, uno excepto Chartusianorum Ordine, transirent Religiones, extravag. 1. de Regular. int. comm., & Concilium Tridentinum perpendens aliquando contingere, ut Monachi petant ad alios Ordines transferri, ex. gr. Canonicorum Regularium, ut certorum beneficiorum fiant capaces, sanxit, translatos ejusmodi non esse ad beneficia Ecclesiastica admittendos, sess. 14. cap. 11. de Ref.. Præterea ad evadendas fraudes, quæ in hac materie admitti facile possent, arctiorem Ordinem illum dico habendum, non cujus primigeniæ Regulæ sint arctiores, sed cujus arctior est earumdem Regularum austerior observatio: quid enim, si forte austerior Regulæ deprehendatur, quæ tamen in usu esse desierit? Sibi blandiretur in hac specie, qui ad eam profitendam transire vellet. Plane ubi rite de uno in alium Ordinem transitus permittitur, transiturus in novo Ordine, ad quem transit, & quidem per annum inire debet Novitiatum, ita ut, si novam professionem deinde non emittat, sed a proposito resiliat, in vetus Monasterium recipiatur, non quasi novus Monachus, sed in eodem gradu, ac si nunquam a priore Ordine recessisset, argumento capitis 16. sess. 25.

de Regular. in Concilio Tridentino.

Pertinent ista omnia ad stabilitatem Monasticæ professionis, de qua solliciti esse universi Monachi debent. Nunc investigemus alias Monachorum obligationes, quæ ex voto tempore professionis elicitæ pendent. Obedire illi in primis Præposito debent, deinde proprietatem omnem abdicare, denique continentiam custodire, quæ adeo adnexa conditioni Monachorum esse scripsit Innocentius III. in cap. 6. in fine de statu Monachor., ut profiteretur, contra ea nec Summum Pontificem posse licentiam indulgere, tanquam illa, quæ bases sunt, & fundamenta Monasticæ disciplinæ, Concilio Tridentino sess. 25. de Regular. cap. 1.. Jam olim de Monachis scribebat S. Hieronymus in Epist. 22. ad Eustochium, primam eorum confœderationem esse, obedire majoribus, & quidquid jusserint facere, cui consonant universi Monachorum institutores, inter cæteros Sulpitius Severus Dialogo 1. cap. 11., Cassianus libr. 4. Institut. cap. 8., S. Benedictus in Regula cap. 4. 5. 49. 68. & 71.. Quod adeo verum est, ut Monachis a præcepto Superioris, utut gravius videatur, appellare non liceat ad effectum suspendendi executionem, cap. 3. & 26. de appellation., quamquam non sit deneganda quærelæ cujusdam species coram Superiore cum modestia proponendæ ab eo, qui interea præceptum Superioris exequitur, si forte Prælati fines æquitatis transgredi videatur, prudentiæ Superioris ejusdem relinquendo, ut bono Monasteriorum regimini consulat. Tantum conceditur Monacho subjecto non exequi præceptum Superioris, quando divinis præceptis, aut Monasticæ Regulæ præceptum idem adversari deprehendatur; neque enim tenetur quis homini potius obedire, quam Deo, aut obedire homini munere suo ad custodiam certæ Regulæ præfecto, quando tantum abest a Regula custodienda, quin potius eam evertere studeat, can. 1. dist. 9., can. 91. 92. 93.

94. 95. 96. 97. 98. 100., & 101. caus. 11. quæst. 3. S. Bernardus Epist. 7., & in tractatu de præcepto, & dispensatione cap. 2. 4. & 5.. Paupertatis quoque votum apprime est a Monachis singulis custodiendum, cap. 6. de statu Monachor., adeo ut, etiam si de iis agatur, qui adscripti sunt Monasteriis possidendi bona seu mobilia, seu immobilia capacibus, nihil sit, ne sub peculii quidem nomine possidendum, cap. 2. eod. tit., quin aliquem excusare possit obtenta a Superiore peculii retinendi facultas; siquidem compertum est, Prælatos Regulares relaxare quidquam minime posse ex iis, quæ ad regularis vitæ substantiam pertinent, Concilio Tridentino sess. 25. de Regular. cap. 1. id ut pressius urgeret Concilium Tridentinum statuit, nemini Regularium licere bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine conventus possidere, vel tenere; sed statim eam Superiori tradi oportere, ac conventui incorporari; item nec deinceps licere Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usumfructum, vel usum, vel administrationem, aut commendam, poena adjecta in eos, qui contra fecerint, ut biennio activa, & passiva voce privati sint, atque etiam juxta Regulæ suæ, & Ordinis constitutiones puniantur, sess. 25. de Regular. cap. 2.. Huic autem Sanctioni minime subjiciuntur Monasteriorum Officiales, qui nomine Monasterii ex Prælati mandato curare debent Collegii utilitatem, & Monachorum necessitati consulere. Id expresse exceptum voluerunt Tridentini Patres in dicto cap. 2. vers. *Administratio*, & huc pertinere arbitror, quod legitur in canone Lateranensis Concilii, seu in cap. 2. de statu Monach. ibi: *nisi ab Abbate fuerit ei pro injuncta administratione permissum*. Fuit hæc necessaria dispensatio non personæ gratia, sed causa officii, ac muneris concedenda. Præterea nec sunt eidem Sanctioni obnoxii

Monachi, qui ex dispensatione Superioris eam suppellectilem, aut mobilium usum retinent, quibus quotidianæ necessitati occurratur, dummodo nihil superflui in iis sit, omniaque Monasticæ paupertati convenient, uti perspicue tradiderunt Tridentini Patres in dicto cap. 2. vers. *Mobilium vero*; tantum enim abest, ut hæc dispensatio paupertati officiat, quin potius omnis exquirendi, retinendive peculii occasionem amoveat. S. Benedictus in Regula cap. 55., argumento cap. 1. de institut., & cap. 3. sess. 25. de Regular. in Concilio Tridentino. Hanc ob rem optandum esset, ut qui Monasticas res administrant, necessarias res universas Monachis suppeditent; tunc enim sperandum esset, facile futurum, ut austerior paupertatis Regula a Monachis sine discrimine custodiretur; quando docet experientia, eos, qui a Regula in proposito recedunt, speciosam illam causam prætexere, quod in aliquibus necessariis humanæ vitæ subsidiis destituantur. Itaque hinc profecta est vulgaris regula, quæ postulat, ut, quidquid Monachus acquirit quacumque de causa, aut occasione, id totum Monasterio adquirat, ita ut nihil de acquisitis disponere quoquo modo possit. Quidquid enim olim vigeret temporibus Valentiniani, & Marciani, qui professorum ultimas voluntates admiserunt, l. 13. cod. de sacros. Eccles., aliter statuit Imperator Justinianus in Nov. 5. cap. 5., Nov. 76., ex quibus edita est authentica *Ingressi* cod. de sacros. Eccles.. Quod si quæretur, an Monachi capaces sint seu testamentariarum, seu legitimarum successio- num, per quas bona, ministerio ita dixerim Monachi, in Cœnobium transferantur, videmus quidem jure Romano habitus fuisse prorsus idoneos, l. 55. §. 1. cod. de Episc. & Cler.. Vero Pragmatici testantur, eam juris Romani constitutionem non esse ubique receptam, præsertim ubi obtinuit, Monachos quasi pro mortuis habendos esse, argumento Gratianæ interpretationis ad

canones 53. & 54. caus. 2. quæst. 7.. Quamobrem in hac re moribus potius singularum Provinciarum erit indulgendum, cum generalis regula ubique custodienda præstitui minime possit. Guilielmus Benedictus ad cap. *Raynutius* de testament. cap. 220., Rebuffus in Proœmio ad const. Reg. Gloss. 5. num. 22. & 24., Faber in codice libr. 1. tit. 2. def. 44., & tit. 3. def. 2. & 30.. Quum Mendicantium Ordines institui, probæque in Ecclesia cœperunt, paupertatis studium in eisdem excoli adeo visum est, ut non solum singuli Monachi proprium nihil, sed neque Monasteria in communi quidquam possiderent, quoniam mendicatæ hinc illinc eleemosynæ Monachis alimenta suppeditabant. Verum tempore Tridentini Concilii, duobus tantum exceptis Mendicantium Ordinibus, dignis de causis visum est constituere, ut deinceps cæteros in communi bona immobilia possidere liceret, sess. 25. de Regular. cap. 3., quamquam & post Tridentinum Concilium alii Ordines emerſerint ne in communi quidem possessiones habentes, Sedis Apostolicæ auctoritate confirmati. Denique quod ad votum continentiæ pertinet, quam maxime curandum Monachis est, ut non solum a matrimoniis contrahendis, quæ sane prorsus irrita essent, cap. unic. de voto in 6., abſtineant, sed etiam ne quid admittant, quod morum integritatem labefactare quoquo modo possit. Quamobrem ad evitandam quamcumque suspicionem, jam veteres Patres solliciti fuerunt, ne Monachorum Cœnobia feminæ utut religiosæ ingrederentur, can. 21. & sequent. caus. 18. quæst. 2., quod recentiores Pontifices Maximi severis legibus vetuerunt, indicta in ingredientiſ gravissima excommunicationis pœna, quemadmodum & in admittentes Monachos pœna suspensionis, atque inhabilitatis ad Monastica officia.

Hucusque designata ea sunt omnia, quæ ad regimen Monachorum spectant,

eorundemque vitæ rationes universas, quæ ad Prælatorum Regularium jurisdictionem pertinent, ac potestatem; unde liquet, jurisdictionem Episcopalem ex privilegiis in Prælatos Monasteriorum transivisse, in exceptis, quæ, uti suo loco superius dictum est, Episcopis reservata sunt, ac restituta. Cæterum ea, quæ ordinis Episcopalis sunt, Prælati Monasteriorum ne in subditos quidem exercere possunt, nisi quosdam Abbates excipias, qui ex singulari privilegio usum Pontificalium obtinentes, & illud habuerunt, ut Monachos suos Tonsura initiarent, & minoribus ordinibus insignirent, cui privilegio nihil derogatum est in Concilio Tridentino sess. 23. de Ref. cap. 10., ubi tantum cautum legimus, ne Abbates aliis, quam Regularibus sibi subditis & tonsuram, & minores ordines conferant, quasi privilegia ista coercita sint ad personas, quæ in eorundem Abbatum sunt potestate; adeo ut ne alii quidem Regulares ex mandato suorum Superiorum ad eos Abbates ordinationis causa accedere valeant. Etenim generaliter receptum est gratia Episcoporum, ut Monachi universi a Diœcesano Episcopo pendeant causa sacræ ordinationis suscipiendæ, quibus omnibus in casibus eorum proprii Prælati eosdem ordinare nequeunt; item ut Episcopus Diœcesanus consecrationem Ecclesiarum utut monasterio adjacentium faciat, atque ut sacrum Chrisma, vel oleum infirmorum a solo Episcopo Diœcesano petatur. Immo & Abbatibus illis usum Pontificalium habentibus a Sacra Congregatione Rituum nonnullæ non prætereundæ regulæ præstitutæ sunt ab Alexandro VII. adprobata die 27. Septembris anni 1659., quas exhibent Pragmatici, atque inter cæteros Argiro disceptationum Ecclesiasticarum libr. 4. disceptat. 13. num. 5. & sequentibus.

Cum de Prælatiſ secundi generis agatur, iis nimirum, qui certæ Ecclesiæ præsent, & certo Canonicorum Collegio in diœcesi Episcopi, si exempti ab

Episcopi jurisdictione non sint, nihil aliud jurisdictionis habebunt, quam quod ex singulari privilegio, aut consuetudine legitime præscripta competat, ita tamen, ut ab iis debita Episcopo obedientia, ac reverentia semper exhibeatur. Quod si exempti proponantur ab Episcopi jurisdictione, nihilominus tamen, ex Concilio præsertim Tridentino, certas adhuc jurisdictionis species Diocesani Episcopi in ipsos exercent. Nihil heic adjicio, quando superius id actum est, ubi disserendum fuit de auctoritate & jurisdictione Episcopi in clericos diocesanos. Atque idipsum dicendum est, quoties agatur de Prælati tertii generis, qui scilicet certum territorium, in diocesi tamen Episcopi constitutum, habent, in quo & populi, & Cleri curam gerunt spiritualem. In his potissimum illud viget, ut, sicut Synodum cogere nequeunt, ita teneantur ad Synodum Episcopalem accedere. Ad istos pertinet dictum caput 10. Tridentinæ sessionis 23., ut nequeant dimissorias ordinandis clericis concedere causa ordinationis clericalis; siquidem ad unum Diocesanum ordinatio pertinebit. Item nequeunt alium Episcopum advocare causa exercendi Pontificalia, aut administrandi Sacramenta, quæ ab Episcopali ordine pendent, Concilio Tridentino sess. 6. de Ref. cap. 5.. Præterea non possunt sibi certos casus in foro pœnitentiæ reservare, non de causis matrimonialibus cognoscere, Concilio Tridentino sess. 24. de Ref. cap. 20., non confessarios adprobare, Concilio Tridentino sess. 23. de Ref., cap. 15. non facultatem facere prædicandi, eodem Concilio sess. 24. de Ref. cap. 4., non literas monitoriales concedere, dicto Concilio sess. 25. de Ref. cap. 3. non indulgentias impertiri; non denique ita Ecclesiæ utut alias exemptæ ea jurisdictio adhærebit, ut, vacante Prælati dignitate, Capitulum, sive Collegium in Prælati jurisdictione succedat; tunc enim tota jurisdictio ad diocesanum Episcopum omnino devolvitur, ar-

gumento cap. 11. de majorit. & obedientia.

Superest, ut nonnulla subjiciam de Prælati quarti generis, qui proprie dicuntur *Nullius Diocesis*. Tribus modis contingere posse, ut Prælati diocesim nullius administrent, Pragmatici non pauci tradiderunt; primo origine, secundo præscriptione, tertio Apostolico privilegio. Origine id aliquando evenisse dicunt, quando divisio inter successores Apostolorum diocesibus, singulisque earum singulis Episcopis adsignatis, aliquot sine Episcopo remanserunt, veluti oblivione quadam, proptereaque debuerunt extra ordinem certis Presbyteris commendari, in quibus Presbyteri iidem sub nomine Prælatorum, Abbatum, Præpositorum, aut simili Episcopalem gererent jurisdictionem. Ego sane plurimum de hoc dubito, cum inverosimile videatur, inter dioceses dividendas defecisse adeo dividendum sollicitudinem, ut certa remanerent loca nemini ex Episcopis commendata. Ecquidem scio, plures id deducere ex canone 8. dist. 93., falso adscripto Parisiensi Concilio. Jam ego in meis animadversionibus in codicem Gratiani fidem, & industriam virorum eruditorum secutus adnotavi, pertinere eum canonem potius ad Concilium Moguntinum anni 813. can. 22., immo & verba Concilii ita descripsi, ut adparet, ibi non agi de certa diocesi, quæ proprie *nullius* diceretur, sed potius de clericis acephalis huc illuc vagantibus, quique se nulli Episcopo subiciebant, proptereaque damnabantur. Inveni nunc eadem Gratiani verba in canone 18. Concilii Regiaticini anni 850.. At quis nihilominus dixerit, ibidem exhiberi ea loca, quæ diocesis nullius dicerentur, & ab omni Episcoporum auctoritate immunita, ac tantum certorum Presbyterorum officiis commendata? Adparet ibidem, *Clericos, ac Sacerdotes, qui sub nullius Episcopi disciplina, & providentia gubernari dicuntur, nulla ratione tanquam Clericos, aut Sacerdotes habendos esse, velut acepha-*

los, ac sine capite, seu quod idem est, ab Ecclesiastica unitate semotos. Quis inde tuto colligere possit, hujus canonis auctoritate comprobari Ecclesias, quæ dicuntur *Nullius*? Item scio, nonnullos idem deducere ex canone 50. caus. 16. quæs. 1.. Sed ibidem observo, non agi de diœcesibus quibusdam extra Episcopalem curam relictis, sed de populis recens ad Christianam fidem conversis, quibus adseritur, non singularem constituendum Episcopum, sed designandum esse Rectorem Episcopum illum, in cujus vicinia siti sunt. Potius ego puto, id evenire potuisse, quoties certa loca, aut urbes desertæ a viris Ecclesiasticis fuerunt a Paganis, aut Hæreticis occupatæ, ubi deinde paulatim viris Religiosis curantibus restituta sunt templa, & Ecclesiæ, Apostolico privilegio concessa administratione diœcesana viris eisdem Religiosis omnia sensim in pristinum restituentibus, uti in specie capituli 1. de verb. signif. in 6.. Verum, si id recipiatur, dicemus, diœcesim illam *nullius* ex Apostolico privilegio potius, quam ab origine sua talem dici. Itaque ex privilegio primum Apostolico, deinde ex legitima præscriptione acquiritur Prælatiura, quæ vere nullius diœcesis esse dicatur, cap. 6. & 7. de privilegiis in 6.. Quando autem de privilegio agitur, debet de illo clare, perspicueque constare, secus enim in dubio vicinioris Episcopi causa potior erit, si ipse diœcesim vindicet, cum Episcopus, uti nostri loquuntur, intentionem habeat in jure communi fundatam. De præscriptione disputari solet, num quadragenaria sufficiat, num requiratur immemorialis. Sufficere quadragenariam, quæ ex titulo saltem colorato, & bona fide causam habeat, nonnulli olim censuerunt in conspectu dicti capituli 7. de privileg. in 6., quasi generaliter verum sit, jura omnia ecclesiastica quadragenaria præscriptione immutari. Verum magis placet receptam opinionem sequi, quæ contrarium probat, postulatque, ut immemorialis præ-

scriptio requiratur, uti definitum refert Benedictus XIV. in libro 13. de Synodo Diœcesana cap. 8. num. 18.. Siquidem cum de diœcesi nullius agatur, agitur revera de præscribendis finibus, ad quam sane causam dictum capitulum 7. minime pertinet; alias autem verum est, fines publico jure positos ordinariæ præscriptioni minime subjacere. Induxerat jus Romanum præscriptionis jura, eadem tamen non extendit ad fines publice prætitutos, l. 5. cod. finium regendorum. Lex Ecclesiastica eandem præscriptionem non de novo invexit, nec novis regulis moderata est, sed de jure civili Romanorum una cum suis regulis ad jura etiam ecclesiastica traduxit. Ergo præscriptionem non admisit ordinariam in limitibus Parochiarum, & diœceson, quoties publice constituti reperiantur, quemadmodum liquet in conspectu canonis 5., & 6. caus. 16. quæst 3., & capituli 4. de Parochis. Plane probata a Prælato qualitate nullius diœcesis, omnis Episcopalis jurisdictio eidem concessa intelligitur, ut dempta ordinis potestate in diœcesi ipse omnia peragat, quæ Episcopus peragere posset in diœcesi sua. Dixi, excepta ordinis potestate; etiam si enim nonnullis hujus generis Prælati aliquando concessa deprehendantur Pontificalia insignia, immo & quandoque concessum, ut subditos suos & tonsura initiarent, & ad minores ordines promoverent, hodie tamen concessio tantum Pontificalium usu in sacris officiis, ab ordinationibus, & tonsuræ collatione abstinere jussi fuerunt, sive respectu subditorum, sive respectu extraneorum, utut dimissorias a proprio Diœcesano obtinerint, Concilio Tridentino sess. 23. de Reform. cap. 10., nisi forte post Concilium Tridentinum Apostolicum in hac parte privilegium obtinerint. Immo & quædam sunt jurisdictionis Episcopalis species, a quibus iidem abstinere debent, nisi singulare respectu ipsarum Apostolicæ Sedis privilegium acceperint, & eidem privilegio non utendo minime re-

anuntiaverint. Hujusmodi est facultas convocandæ Synodi, uti notat Benedictus XIV. in libr. 2. de Synodo Diœcesana cap. 11. num. 5., eademque ratione potestas indicendi concursus ad Parochiales vacantes Ecclesias; quoniam hæc facultas a priore pendere videtur, proptereaquod Examinatores concurrentium in Synodo deputandi sint, juxta caput 18. Tridentinæ sessionis 24. Quia in re observatione dignum est, concessa Prælati *nullius* facultate cogendi Synodum, concessam tacite intelligi facultatem indicendi concursus, non vero e converso; siquidem facultas cogendi Synodum eo etiam refertur, ut in Synodo Examinatores constituentur, qui sane frustra instituerentur ab eo, qui non posset concursus indicere; at facultas concursus indicendi ad Parochiales Ecclesias tacite non involvit facultatem convocandæ Synodi, quoniam in Concilio Provinciali Examinatores constitui possunt. Quod dicimus de concursu, id ipsum receptum est de deputatione Œconomi respectu Parochialium vacantium Ecclesiarum; etenim in dicto cap. 18. Concilii Tridentini deputatione Œconomi connexa est cum facultate indicendi concursus. Præterea non licebit Abbatibus, nisi speciale privilegium obtinuerint, dimissorias ordinationis causa suis clericis concedere, cum sicut ordinatio, ita & dimissoriarum concessio ad viciniorem Episcopum pertineat. Quamquam enim Concilium Tridentinum in sess. 23. de Reform. cap. 10. expresse vetuerit tantum Prælati in diœcesi Episcopi consistentibus, ne dimissorias ipsi concederent, observat tamen Benedictus XIV. in libr. 2. cap. 11. de Synodo Diœcesana num. 15., id recta interpretatione productum fuisse ad Abbates nullius diœcesis. Dubitant nonnulli, an Prælati *nullius* possit de causis matrimonialibus cognoscere, ex eo quod in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 20. vers. *ad hæc* de Reform. Episcopis reservatæ videantur. Verum ego puto, eam cognitionem Prælati ejus generis compe-

tere, cum nullibi aut in jure communi, aut in Concilio Tridentino, aut publice proditis juris interpretationibus reservata proponantur. Revera in dicto capite Tridentino tantum exclusi fuerunt ab explicanda ea jurisdictionis specie Prælati Episcopo inferiores, qui in diœcesi Episcopi degunt, uti colligitur ex mentione facta Decanorum, & Archidiaconorum, qui, si quam jurisdictionem exercent, eam exercent in diœcesi Episcopi; atque de eisdem Prælati in diœcesi constitutis ego etiam intelligo capitulum 12. de excessibus Prælatorum. De Abbatibus nullius diœcesis nullam factam mentionem invenio in eodem Tridentino decreto, quam sane Tridentini Antistites fecissent, si eos ab illa jurisdictionis specie excludendos voluissent; quemadmodum & revera mentionem specialem eorumdem fecerunt, cum ipsos excludere in aliis casibus voluerunt, uti liquet in conspectu capitis 10. sess. 23., & capitis 9. sess. 24. de Reform. Item licet Abbates nullius diœcesis Confessarios ipsi constituent, eandemque ob rem certos casus instar Episcoporum sibi valeant reservare, non ideo tamen, secluso privilegio singulari, aut indulgentias concedere possunt, aut absolvere vel a casibus Sedi Apostolicæ reservatis, vel a censuris, vel ab irregularitatibus, de quibus sermo fit in Tridentino Concilio sess. 24. de Reform. cap. 6., hæc enim singularia visa sunt, & tantum Episcopalis dignitatis gratia constituenda, dicto cap. 6. Tridentino, cap. 14. de pœnitent. & remission.. Insuper ex recepta interpretatione Concilii Tridentini sess. 24. de Ref. cap. 3. obtinet, ut nequeant Prælati *nullius* monitoriales literas concedere, quæ, quotiescumque opus sit, a Diœcesanis illorum a Sede Apostolica erunt impetrandæ. Ex his liquet, respectu diœcesis, quæ dicitur *nullius*, quasdam jurisdictionis species proximiori Episcopo reservari exercendas; qua in re nomine proximioris intelligemus eum, cujus Ecclesia Cathedralis proximior est Abbatiali, quæ

dicitur nullius, & quidem a viis ordinariis & magis tritis distantiam loci dimetiendo, argumento capitis 9. Tridentinæ sessionis 24. de Reformat. Fateor tamen, in his controversiis, quæ inter Episcopos vicinioreſ, & Abbates nullius sæpe, ac sæpius ſuboriuntur, regulam generalem in jure communi præſtitutam non fuiſſe: tantum moribus omnia diriguntur, quamquam ex recentioribus Romanorum Pontificum constitutionibus multa definitionem acceperint. Videatur

Conſtitutio 33. tomi 2. Bullarii Benedicti XIV. Denique obſervo, Sede Abbatiali vacante, quæ proprie nullius diœceſis ſit, Prælati jurisdictionem ad Collegium Abbatialis Eccleſiæ devolvi, ut ab eo Vicarius Capitularis eligatur, eadem ratione ſervata, quam ſuperius ſervandam tradidi a Capitulo Cathedralis Eccleſiæ, Sede Episcopali vacante, juxta caput 16. ſeſſionis 24. Tridentinæ de Reformatione.

DISSERTATIO SEXTA

DE PAROCHIS, EORUMQUE OFFICIO,

AC POTESTATE.

Huc ruferendus eſt tituluſ 29. libr. 3.

CAPUT I.

De origine, & institutione Parochorum; item de eorundem officio, ac potestate generaliter.

NON primo, aut ſecundo, uti fingere voluit Iſidoruſ Mercator in ſuis epistolis falſo tributis Clementi, Anacleto, & Dionyſio Pontificibus, ſeu in can. 3. diſt. 80., can. 1. cauſ. 13. quæſt. 1., & can. 28. cauſ. 16. quæſt. 7., ſed quarto demum Eccleſiæ ſæculo, aucto fidelium numero, & pace Eccleſiæ firmata, inſtitutæ fuerunt extra civitates, & Episcopales Eccleſias Parochiæ in vicis, & pagis. Non hic de Parochorum, aut Parochiarum nomine diſputo; non enim ignoro, olim Parochiæ nomen ſignificaffe Provinciam Metropolitanæ cuiſpiam Antiftiti adſignatam, præſertim apud Græcos, uti liquet ex canone 17. Concilii Ancyranſis, ex canone 3. & 9. Con-

cilii Anthiochenſis, & ex canone 17. Concilii Chalcedonenſis. At apud Latinos coercita eſt ſignificatio nominis ad certam Preſbyterorum adminiſtrationem ſub Episcopo certam plebem regentium, uti apud Patres Concilii Agathenſis in can. 35. de conſ. diſt. 1., & apud Patres Concilii Aurelianenſis V. can. 8., unde dici poſſet, occurrere Parochiarum nomen in Eccleſiaſticis monumentis, alia tamen ſignificatione, antequam Parochiæ ipſæ inſtituerentur. Neque heic diſputo de ipſis Parochorum officiis, ac muneribus, utpote quæ & ipſa ante Parochiarum inſtitutiones exercebantur. Fuerunt jam temporibus Apoſtolorum Preſbyteri infra Episcopos conſtituti Sacramenta fidei populo adminiſtrantes ſuo ordini

congruentia, & subsidium Episcopis ferentes in iis officiis, quæ hodie Parochi præstant, quod statim intelligitur ab iis, qui norunt, Presbyterorum ordinem ab ordine Episcoporum Divino jure esse distinctum. Sed quando adhuc tunc temporis in communi Presbyteri sub Episcopo ista gerebant, obsequentes, prout res incideret, mandatis Episcoporum proprie dici, non potest, Parochias erectas fuisse, præsertim cum una tantum esset Ecclesia Cathedralis, nulla alia in vicis erecta, neque proprie dici potest, jam Parochos fuisse designatos. Itaque quarto primum Ecclesiæ sæculo nondum erectis sacris ædibus in vicis, & pagis, nec certis designatis sacrorum administris, extra ordinem, prout certa causarum, aut personarum adjuncta postulabant, in ea loca e Cathedrali Ecclesia auctoritate Episcoporum Presbyteri mittebantur ad solatia plebium, ad Cathedralis Ecclesiam præstitis officiis sibi mandatis reversuri, qui propterea *Visitatores, Circumcursatores, Circuitores,* & Græco vocabulo *Periodoutæ* in Laodiceo Concilio circa annum 360. celebrato, appellati fuerunt, can. 6. dist. 80. Paulatim eo res devenit, ut erigerentur etiam inibi templa, certique administris iis addicerentur, quos inde dicebant *Cardinales, seu Cardinatos*, quasi adfixos Ecclesiis Cardines can. 5. dist. 71., can. 42. caus. 7. quæst. 1., juncto can. 5. & 6. caus. 21. quæst. 1., vel *Sacerdotes vicanos*, sive vicorum, uti apud Gentianum Hervetum, vel *Presbyteros ruris*, uti apud Dionysium Exiguum, vel *Forasticos*, uti apud Martinum Bracharensem, ad canonem 13. Concilii Neocæsariensis, & canonem 8. Concilii Antiocheni, ac tandem *Parochos*, sicut & *Parochias* ea loca, intra quorum fines potestatem suam illi exercerent, quod jam adparet temporibus Concilii Agathensis, can. 35. de cons. dist. 1., & Concilii Aurelianensis V. can. 8. Alia præterea nomina ex loquendi usu ad designandos Parochos subsequentibus sæculis usurpata fuerunt;

isti enim aliquando a suscepto plebium regimine dicti fuere *Plebani*, cap. 40. de elect., cap. 10. ne clerici, vel monachi, aliquando a regimine animarum dicti *Rectores*, cap. 3. de vita & honest. cleric., cap. ult. de præbend., cap. de cleric. ægrot., aliquando ad denotandam singularem curam inter plures tributam respectu diversarum plebium dicti fuerunt *proprii Sacerdotes*, cap. 12. de pœnit. & remiss., juncto canone 3. dist. 6. de pœnitentia. Hinc plane liquet, tum beneficium vere Parochiale dici, cum certis erectis sacris ædibus certus Sacerdos ad dictus est causa sacrorum administrandorum, una tantum dempta exercitione potestatis ordinis Episcopalis, item una excepta administratione jurisdictionis in foro externo, & quidem erga certum populum intra certos designatos fines circumscriptum, quo fit, ut una ab altera ex Parochiis distinguatur; interest enim Ecclesiasticæ rei ita consulere populo, ut certi limites constituentur, intra quos ad certum Sacerdotem spectet ministrare sacra, & certus populus ab eodem Sacerdote sacra petere debeat, ut omnia ordinate fiant sine turbatione. Quamobrem Concilium Tridentinum in sess. 24. cap. 13. de Ref. in fine Episcopis mandavit, ut in iis civitatibus, ac locis, ubi Parochiales Ecclesiæ certos non haberent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regerent, sed promiscue petentibus Sacramenta administrarent, pro tutiore animarum eis commissarum salute, distincto populo in certas, propriasque Parochias, unicuique suum perpetuum, peculiaremque Parochum adsignarent, qui eas cognoscere valeret, & a quo solo licite Sacramenta susciperent, aut alio utiliore modo, prout loci qualitas exigeret, providerent.

Supersedeo hoc in loco ab expendendis modis, quibus Parochiales Ecclesiæ aut erigendæ sunt, aut uniendæ, aut dividendæ; item ab expendendis variis Parochiarum rationibus, prout illæ vel per proprios Parochos reguntur, vel per

Capitula, vel Collegia, vel Monasteria, designatis quibusdam Vicariis sive temporalibus, sive perpetuis, quæque propterea non proprie Parochiæ, sed Vicariæ appellantur, item prout aut habitu tantum, aut etiam actu Parochiales Ecclesiæ appellantur; hæ enim observationes commodius in tractatione de beneficiis Ecclesiasticis habebuntur. Tantum orationem coercebo ad jura, & potestates institutorum Parochorum, quæ quidem jam aperiri cœperunt, ubi Parochorum, & Parochiarum origo, & institutio tradita mox est, sunt tamen adhuc cum uberius, tum clarius explicandæ. Atque ut generalia hujus rei principia ordinate tradantur, observo, ubi primum institutæ fuerunt Parochiæ, non omnia statim ecclesiastica officia Parochis commissa deprehendi. In primis Episcopi non omnem in vicis, & pagis exercendam potestatem in Parochos transtulerant, & pene dixerim a se abdicaverant; unde multa superfuerunt Episcopis reservata. Secundo cum Episcopi in erectis Parochiis non tantum certum Sacerdotem sub titulo, & nomine Parochi designaverint, sed & alios clericos etiam Sacerdotes quasi in Parochi adjutorium dederint, & dare perrexerint, qui in Ecclesia Parochiali, aut in aliis Ecclesiis minoribus in Parochiæ finibus sitis ad id erectis quædam etiam sacerdotalia munera obirent, multa quoque superfuerunt, quæ & Parochis ipsis, & Sacerdotibus, & clericis in Parochia constitutis essent communia. Hinc poni certa regula nequit, cum omnia, seu quæ Parochis reservata, seu quæ Sacerdotibus, clericisve Parochorum veluti adjutoribus concessa fuerunt, vel ex certis, & singularibus canonum sanctionibus pro varietate temporum, locorum, ac causarum multo dissimilibus, vel ex variis dioceseon usibus, quam ex generali jure definita deprehendantur. Mirum profecto est, quot involucris hæc omnia ex Pragmaticorum traditionibus implicata fuerint. Passim distinxerunt triplicis generis

Parochorum officia, alia referentes ad jura, alia referentes ad onera, alia referentes ad functiones Parochorum, sic putantes, Parochorum officia ab officiis sacerdotalibus facile discretum iri: immo & ubi de juribus agerent, dixerunt, alia esse jura mere Parochialia, alia mere Sacerdotalia, alia in media quadam specie constituta, quæ inter utraque collocarent, eadem quasi Parochialia nominantes. Quibus factis distinctionibus multum differre tradiderunt jura ab oneribus, jura, & onera a functionibus Parochialibus, quædam officia inter onera, & jura recensentes, non inter functiones Parochiales, quædam e contrario functionibus Parochialibus, non juribus, aut oneribus adscribentes. In conspectu istarum traditionum, quæ sane non res, & causas definire potuerunt, sed universa turbare, quis non agnoscat, nominum potius, quam proficuum rerum distinctionem fuisse confictam, unde inextricabilis, & procul extra omnem methodum posita indigesta, & sine ordine turbatarum causarum farrago acervaretur? Hinc statim duo gravissima emergunt incommoda. Primum est, non satis percipi posse, quomodo functiones Parochiales ab oneribus, & juribus Parochorum secerni possint; dum enim Parochus oneribus sibi impositis satisfacit, aut jura explicat, quid aliud agit, quam fungi manere suo, seu, quod idem est, in functione Parochiali manere? Quomodo item distinguantur jura ab oneribus? onus enim Parochiale adeo cum jure conjunctum est, ut unum ab altero divelli non possit, & pauca admodum sunt jura, ad quæ exercenda Parochus onere quodam sui muneris non obstringatur. Quis præterea non arbitrariam dicat, & sine causa confictam distinctionem illam jurium, quæ quasi Parochialia appellaverunt, ut eadem a mere Parochialibus, & a mere Sacerdotalibus discernent? Neque enim generalem fingere possunt quasi Parochialium jurium definitionem, ex qua deinde veluti ex

principio certo colligere possint, quid Sacerdotibus liceat, quidque sit Parochis reservatum, sed tantum hanc quasi Parochialium jurium ideam exemplis commonstrant, in quibus simplicius consistere potuissent, ajendo, certa officia fuisse Parochis concessa, & ordinario jure cæteris Sacerdotibus denegata. Alterum incommodum est, non satis consonare Pragmaticos ipsos, ubi ad singulares casus deveniunt, & factis emergentibus sua principia accommodant, in definiendis negotiis, quænam ad jura, quænam ad onera Parochialia pertineant, quænam ad functiones, quænam ad quasi Parochialia munera, unde identidem controversiæ intricatissimæ suboriuntur; non aliter, quam auctoritate, seu vi legumlatorum definiendæ, numquam sententia Judicis ad certa principia, vel generales legum rationes exigenda; ita enim evenire solet, ubi certæ leges desiderantur, & ubi Pragmatici subtilibus, & inextricabilibus, commentis involucris universa turbarunt potius, quam explicaverunt.

Ut commodiorem viam, quoad fieri potest, ineamus, eamque rationem disciplinæ, quæ certis principiis constet, generalia hæc velut effata ponamus, ex quibus multa utilia ad rem propositam pendent consecraria, & pene universæ controversiæ facile dirimuntur. Primum principium est, quod liquet ex ipsa superius demonstrata Parochorum origine, & primigenia institutione; nimirum Parochos fuisse ab Episcopis constitutos ad utilitatem fidelis populi, & quasi vice Episcoporum in Parochialibus Ecclesiis gerendis sacri muneris causa designatos. Hinc ego deduco, eam potestatem, ea jura, eas functiones, eaque omnia quocumque nomine appellentur, officia exercenda esse a Parochis, quæ exercenda ab Episcopis mandata fuerint, sive expresse, prout mandatis contineatur, sive tacite, prout Episcopi certa officia exerceri & sciant, & patiantur. Secundum principium est, potestatem Ordinis Epis-

copalis nunquam Parochis competere, utpote quæ ne ex mandato quidem Episcoporum in alterum non Episcopum transferri non possit. Quamquam enim olim essent Parochi nonnulli, qui Chorepiscopi appellarentur, & quidem Episcopali Ordine insigniti, quemadmodum alibi superius traditum est, qui ex mandato Episcoporum certa Episcopalis Ordinis munera exercerent, hodie tamen cum obtinuerit nullos Episcopos ordinatos in vicis, & pagis Parochialis gerendi officii causa constitui, sed tantum eos, qui Presbyteratus ordine initiati sunt, frustra istis accomodarentur, quæ respectu aliquot veterum Chorepiscoporum olim vigeant. Tertium principium est, potestatem jurisdictionis Episcopalis in foro externo potuisse quidem Parochis demandari ab Episcopis, numquam tamen vi generalis Parochialis designationis fuisse mandatam; tantum scimus, quosdam fuisse Parochos, qui eam singulari titulo obtinerent, puta aut speciali Episcopi mandato, quod privilegii instar fuerit, non commune Parochis universis, aut singulari consuetudine, aut præscriptione legitima. Hujusmodi erat Plebanus ille, de quo agitur in cap. 3. de offic. jud. ordin., qui sententiam interdicti, vel excommunicationis in parœcianos suos tulerat, eam ob rem Prælati nomine ibidem appellatus. Hujusmodi etiam sunt hodie Parochi, qui præter Parochiale munus ex designatione Episcoporum Vicarii Foranei officium exercent, quasdam jurisdictionis Episcopalis species ex mandatis explicantes, ut intra certos fines coercitas. Quartum principium est, Episcopos, ubi ad Parochorum constitutionem devenerunt, non ideo abdicavisse a se sacrarum administrationem in Parochis ipsis habendam; voluerunt enim ipsi Parochos in adjutorium suum vocare, non in eos potestatem quasi abdicatam transferre; ex quo fluit, adhuc Episcopo facultatem liberam inesse, quotiescumque ei videatur, ipsa etiam Parochialia officia gerendi. Tantum quædam

jura fuerunt, quæ a se abdicarunt, ut Parochi commodius alerentur, veluti jura oblationum, aut decimarum, aut similia, uti inferius tradam. Quintum principium est, ad Episcopi dispositionem pertinuisse, ut, quando Episcopus in Parochorum subsidium certos alios clericos, immo & Sacerdotes in Parochialibus Ecclesiis deservituros adjungerent, inter ipsos officia partiretur, & certa officia Parochis reservaret nemini concedenda in signum Parochialis honoris, certa officia libere Clericis eisdem, ac Sacerdotibus gerenda relinquere, certa etiam ita Parochis imponeret, ut identidem pro Ecclesiarum utilitate Episcopus idem aliis Clericis, & Sacerdotibus gerenda committeret. Hujus principii ratio in eo innitur, quod moderatio Parochiarum ex Episcopi voluntate semper pependit, & ad Episcopum pertinuit certam legem Parochis, & Parochiis dicere. Hinc in primis honestum fuit, Episcopos certa officia ita mandare Parochis, ut fere non mandarentur ne Episcopi quidem auctoritate inferioribus Sacerdotibus, ne exinde Parochorum honos, & supra cæteros prærogativa imminueretur. Secundo honestum etiam fuit, ut inferioribus Sacerdotibus libera quædam officia relinquere, ne vacua videretur illorum ordinatio, & inanis illorum titulus, dum titulo Parochialis Ecclesiæ, cui inservirent, ordinarentur. Postremo honestum etiam fuit, ut Episcopi arbitrio nonnulla reservarentur, æque inferioribus Clericis, & Sacerdotibus pro eorumdem modo committenda, ut certus etiam honos Episcoporum auctoritati reservaretur.

His omnibus principiis positis, statim fuit, ex generalibus Episcoporum mandatis ab initio totam constitutam fuis-

se, immo & formam sumpsisse universalem Parochorum potestatem, quamquam non exinde dicendum sit, extraordinarias esse, & veluti delegatas Parochorum facultates; non enim delegationes, & mandata Episcopalia personarum gratia prodierunt, sed gratia Parochialis officii, quod uti perpetuo instituebatur, ita in officium ordinarium erat evasurum. At enimvero mandata illa Episcopalia hodie non adparent, neque remanet vestigium veterum illorum mandatorum, quibus primum Parochialis potestas emersit. Igitur concludendum est, tales mandatis facultates præsumi fuisse comprehensas, quales demonstravit constans, & perpetuus usus Ecclesiarum. Hæc generalia sunt, quibus instructi ad singularia nunc descendere possumus. Quod ut ordinate præstetur, dixerò, ex usu, & consuetudinibus Ecclesiarum ad quatuor summa capita referri jura, opera, &, quocumque nomine appellentur, officia Parochorum. Primum recensentur Sacramentorum, & Sacramentalium administrationes: deinde funerum rationes, & adjuncta: tertio quædam officia, & ministeria ad bene regendos cum publica utilitate fideles: denique oblationes, atque obventiones aut ex debito, aut ex liberalitate in Ecclesiam collatæ. Hæc universa, ac singula cum expendero, clarius in sequentibus explicabuntur, sive quæ Parochis reservata omnino fuerunt, sive quæ etiam Sacerdotibus, & Clericis inferioribus in Ecclesia Parochiali deservientibus libere commissa fuerunt, sive quæ etiam Sacerdotibus iisdem inferioribus ex speciali Episcoporum indulgentia committi sine injuria Parochi possunt, sive quæ ita Episcopo reservata sunt, ut nullo modo ab inferioribus Sacerdotibus, ne a Parochis quidem, attingantur.